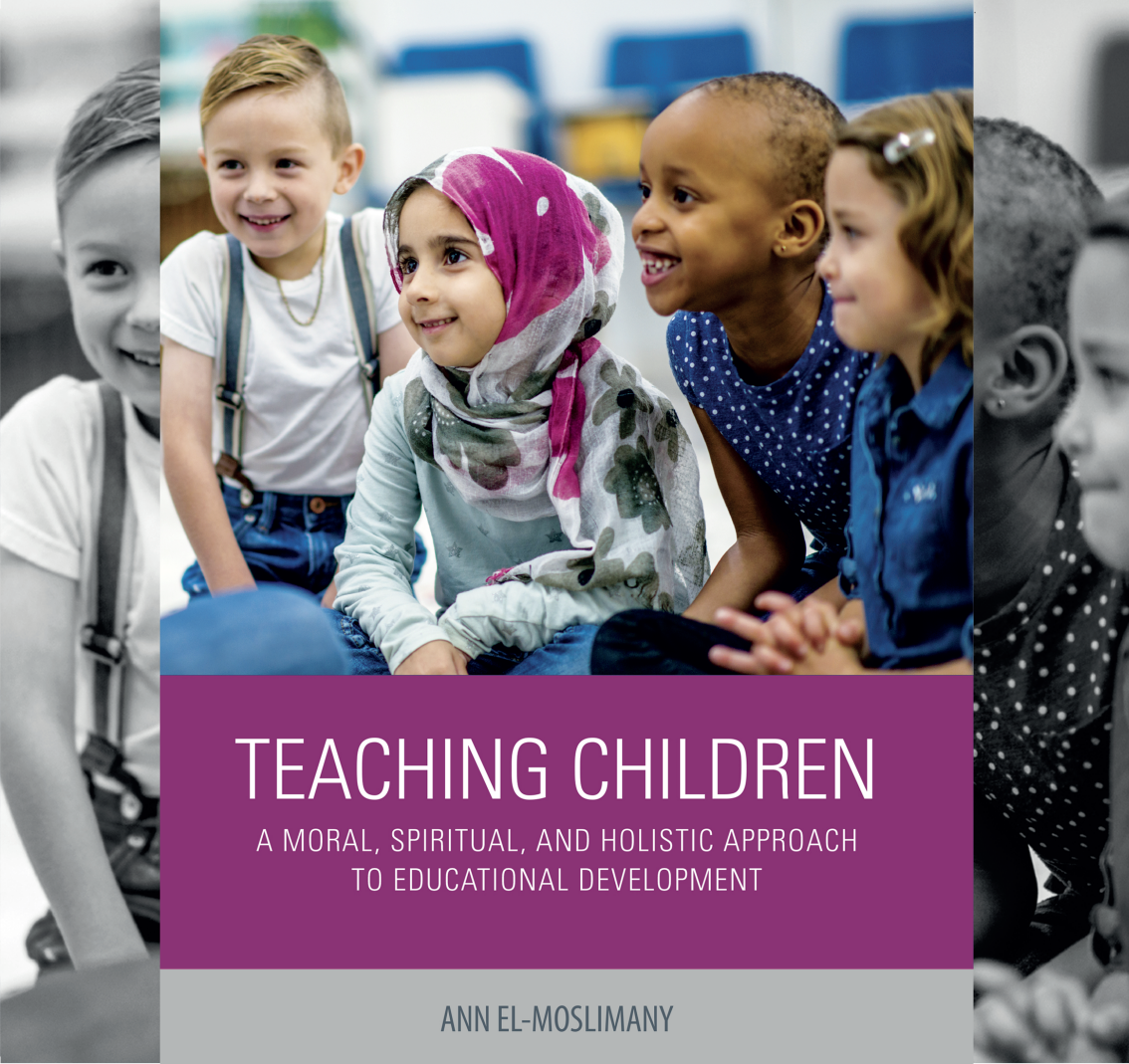

ÇOCUKLARI EĞİTMEK

*Eğitsel Gelişime
Ahlaki, Manevi ve Bütüncül Bir Yaklaşım*

ANN EL-MOSLİMANY

TEACHING CHILDREN

A MORAL, SPIRITUAL, AND HOLISTIC APPROACH
TO EDUCATIONAL DEVELOPMENT

ANN EL-MOSLİMANY

IIIT Books-In-Brief Series

ÇOCUKLARI EĞİTMEK

Eğitsel Gelişime
Ahlaki, Manevi ve Bütüncül
Bir Yaklaşım

ANN EL-MOSLIMANY

Türkçesi
Bükre Türksoy

© International Institute of Islamic Thought , 2023

Teaching Children

A Moral, Spiritual, and Holistic Approach to Educational Development

The International Institute of Islamic Thought (IIIT)

Herndon, VA 20172, ABD

Posta Kodu: 669

www.iiit.org

IIIT Londra Ofisi

Richmond, Surrey

TW9 2UD, İngiltere

Posta Kodu: 126

www.iiituk.com

Tüm hakları saklıdır. Yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir bölümün çoğaltılması yapılamaz.

fikirlerini ifade etmezler.

Bu kitapta ifade edilen görüş ve fikirler yazar(lar)a aittir ve yayıncıların görüş ve

979-8-89193-285-2

Seri Editörleri

Dr. Anas S. al-Shaikh-Ali ve Shiraz Khan

Dizgi: Sadiq Ali

Kapak tasarımı: Shiraz Khan

Baskı/Cilt: Step Ajans Rek. Matbaacılık Tan. ve Org. Ltd. Şti.

Göztepe Mah. Bosna Cad. No:11 Bağcılar/İstanbul

Sertifika No: 45522 Tel: (0212) 446 88 46

stepajans@stepajans.com

IIIT Özet Kitaplar Serisi

IIIT Özet Kitaplar Serisi, okuyucuya orijinal eserin içeriğine ilişkin ana fikri sunmak için tasarlanmış, Enstitü'nün temel yayınlarının kısaltılmış nüshalarından oluşan önemli bir seridir. Kısa, okunması kolay ve zamandan tasarruf sağlayan bir formatta hazırlanan rehber niteliğindeki bu özet metinler; asıl yayının dikkat ve özenle hazırlanmış genel bir çerçevesini sunmakta ve okurları asıl yayını daha yakından keşfetmeye teşvik etmesi umulmaktadır.

Yazar Ann El-Moslimany, onlarca yıldır öğretmenlik yapmaktadır ve deneyimli bir öğretmen olarak, İslamî eğitim verilen kendine ait bir okulu yönetmektedir. Yazar hem Doğu'da, hem de Batı'daki saygın seslerin oluşturduğu büyüyen bir düşünce grubuna katılarak, bir çocuğun öğrendiği her şeye tam bir maneviyat kazandıracak bütüncül bir eğitim felsefesi ve yaklaşımı çağrısında bulunmaktadır.

Bu felsefe ve yaklaşım, bir temel önerme ile başlar. Bu önerme; her çocuğun ruhsal, ahlaki ve entelektüel bir amaç ile doğduğu, vazifesinin yalnızca sınavları geçmek için ilim tahsil etmek olmadığı, İlahi Olan'ı ve kendi doğasını ve evrendeki yerini bilmesi, ve nihayetinde bu bilgiyi insanlığa fayda sağlayan iyi eylemlere çevirmesine dayanır. Bu nedenle, öğrenme deneyiminin tamamını geliştirmek için, uygulanabilir bir eğitim sisteminin gelişimine ve evrimine rehberlik etmesi gereken, işte bu bakış açısıdır.

Yazar Ann El-Moslimany; bütüncül bir dünya görüşüyle, yaratılan her şeyle kurulan bağlantıyla, dünyayı daha iyi bir yer haline getirmek için gerekli sivil sorumluluk bilinciyle, başkalarıyla beraber yaşama ve iş birliği içinde çalışma becerisinin hepsinin toplamları aracılığıyla çocuğun evrene dair ahlak anlayışını beslemenin; her çocuğun büyümesi ve gelişmesi için hayati önem taşıdığını ileri sürer. Böylelikle çocuklar, var olan doğal potansiyellerini daha çok gerçekleştirebileceklerdir.

Öğrencileri sınıflandırmaya, derecelendirmeye, ödüllendirmeye ve cezalandırmaya ilişkin ortaya koyulan rekabetçi emirlerden ve kurallardan (çocukların güvenini ve yaratıcılığını baltalayan, etkinliği ve yararına dair kanıtları çok az bulunan veya hiç bulunmayan acımasız bir sistem) uzaklaştıkça; çocukların iyi bir gelişim göstereceğini ifade eder. Ayrıca, fosilleşmiş olguların ders kitaplarından kaldırılıp, gerçek yaşam durumlarıyla ve etkinliklerle ilişkilendirilerek hayata geçirilmesi gerektiğini savunur. Konu temelli bir yaklaşım yoluyla; daha kapsamlı temel ve çok katmanlı bağlamlarının görülebilmesi ve kilit konularla (ve aynı zamanda soyut konularla) ilgili çocuğa daha eksiksiz bir anlayışın kazandırılması için bu gereklidir. Böylelikle çocukların, hayati önemi olan duygusal ve sosyal düzeylerdeki anlayışlarının gelişmesi sağlanacaktır.

Eğitim deneyiminin ilham verici olması için, en güncel ve yenilikçi araç gereçlerin ve teknolojilerin kullanılması da gerekmektedir. Bunun yapılması, öğretmenin “şantiyedeki bir ustabaşı” değil, çocuktaki cevheri besleyebilen akıllı bir rol model haline geldiği yer olan gerçek öğrenme ortamı yani sınıf ve okul binasını, dinamik ve ilginç bir yer haline getirecektir.

Son olarak, Müslümanların okullarında; İlahi Olan şeyler her zaman öğretilenlerin merkezinde olmalıdır. Ancak bu merkezde olma durumu, mevcut uygulamalardaki gibi mekanik ve katı bir şekilde değil; Allah’a, O’nun peygamberlerine, insanlığa indirilen vahiylerle ve her şeyde Allah’ın fiillerini görmelerinin öğretildiği Kur’ân’a karşı, çocuklarda derin sevgi ve takdir uyandıracak bir tarzda olmalıdır. Diğer inançlardan çocuklarla kaynaşarak ve diğer insanların inançlarına ve tüm insanların haklarına saygı duymaları öğretilerek, çocuklara gerçeğin iki kutuplu yorumu değil; çok inançlı ve çok kültürlü bir bakış açısı sunulmalıdır. Böylelikle güçlü kimliklerini korurken, aynı zamanda geniş topluma uyum sağlayabileceklerdir.

Birinci Bölüm

Giriş

İslam'daki eğitim sürecini gün ışığına çıkarma mücadelemi temsil eden bu kitap, kendi çocuklarımızı eğitmeye çalışırken hem Amerika Birleşik Devletleri'nde, hem de ülke dışında yaşadığım hayal kırıklığı sonucunda başladı. Amerika'nın ilk İslamî okullarından birini kurmak üzere yola çıktığımda ve henüz dört kadın mühtedi* de bana katılmadan önce, çocuklarım zaten çoktan birer genç yetişkin olmuşlardı. Çalışmaya koyulduğumuzda, herhangi bir İslamî pedagojik sistem geliştirmemiş veya keşfetmemiştik. Ancak, yıllar sonra kocamla beraber kendimizi beklenmedik bir şekilde bu projenin başında bulduğumuz zaman, İslamî eğitimin ne olması gerektiği hakkında daha derin düşünmeye başladım. O zamanlar İslam üzerine özgün İngilizce kitaplar yaygın değildi. Ancak, belki de ilk kitapla karşılaşma lütfuma, Uluslararası İslam Düşüncesi Enstitüsü (International Institute of Islamic Thought, IIIT) tarafından Bilginin İslamîleştirilmesi projesi geliştirilmeye başladığı zamanlarda yayımlanmış olan bir kitap sayesinde ermiştim. Merhum İsmail el-Faruki'nin ilk çalışmalarındaki odak noktası, küçük çocuklarla ilgili değildi. Ona göre üniversite öğrencilerinin eğitim sistemi; Allah'ın birliğini, ve dolayısıyla yaratılmışların, insanlığın, hakikatin, eylemin ve ilgili ilkelerin birliğini kapsamaması gerekmektedir ve ben de onun bu konudaki ısrarından ilham aldım.

Düşünen Müslümanlar, bu ilkeleri İslam felsefesinin temeli olarak kabul etmişlerdir, ancak bu temellere dayanan bir öğretim; namaza devam etmeyi, iç gözlemi, çalışmayı ve diyalogu gerektirecektir. Eğitimciler olarak, Müslüman öğrencilerimizin sadece önlerindeki hayatlarında finansal başarılar elde etmek için hazırlanmış ve az düzeyde dinî bilgisi olan kişiler olarak değil de; Allah sevgisiyle dolu bireyler olarak, yaratılışı anlamaya ve hayat-

[*] mühtedi : din değiştiren kimse, burada başka dinlerden çıkıp İslam'ı kabul edenler anlamındadır. Ç.N

taki toplumsal ve bireysel rollerini yerine getirmeye kendilerini adanmak açısından da sağlam bir temel sahibi olmuş bir şekilde okullarımızdan ayrılmalarını nasıl sağlayabiliriz? İnşallah bu kitap, konu üzerinde konuşulması ve tartışılması için teşvik etmeye yardımcı olacak ve başka kişilere de düşünce ve fikirlerini paylaşmaları için ilham verecektir.

Tıpkı geçmişteki Müslüman âlimlerin, diğer medeniyetlerin bilgilerini korumakla kalmayıp, o bilgileri İslamî bir bakış açısıyla topluma aşılacak için ellerinden geleni yaptıkları gibi; modern eğitim teorisinin neler sunabileceğini incelemeli, İslamî değerlere aykırı olanları ayıklamalı ve bir kenara atmalı ve en iyi olanı sistematik olarak bir *Tevhîd* *çerçevesi etrafında yeniden inşa etmeliyiz.

[*] *Tevhîd* : Kur'ân'daki ilâhî birlik (*Tevhîd* : Allah'ın Bir ve Tek Olması) anlayışı. Ç.N

İkinci Bölüm

Seçeneklerimizi Arttırmak

Sömürgeciliğin İslam dünyası ve medeniyeti üzerinde meydana getirdiği sarsıcı değişikliklerin hiçbiri, eğitim sistemi üzerindeki yıkıcı etkiye yaptığı tahribattan daha fazla olmayabilir. Sömürgecilik döneminde, İslam'a yabancı konuları öğreten seküler okullar ve öğretmenler dayatılmıştı. Okullara kayıt olmak, resmiyete ve yaşa dayalıydı ve kişisel değildi. Sınıf geçme, artık kişinin gösterdiği bireysel üstün başarıya değil; sınavlara, notlara ve belirli zaman aralıklarının tamamlanmasına dayanıyordu.

Batılı ülkelerin güç ve zenginliklerinin artmaya devam etmesiyle birlikte, Müslüman dünyası da bu güç ve zenginlikteki artış nedeninin Batılıların eğitim yöntemlerinin daha üstün olmasından kaynaklandığını düşünüp, aceleyle onları taklit etmeye koyuldu. Din, normal batılı müfredata iliştilmiş ek bir ders haline getirildi veya sadece özel bir dinî okulda okutulacak bir müfredat halini aldı.

İslam burada yani Batı'da filizlenirken, Müslüman eğitimciler ya bazen model olarak dünyanın birçok yerinde medrese diye adlandırılan ve eski metinlerin ezberlenmesine odaklanan dinî okulları seçmekte; ya da yalnızca Batı'da değil, şimdi dünyanın dört bir yanında mevcut olan sömürge sonrası rekabetçi, ana akım, seküler okullara göre kendilerini şekillendirmektedirler. Çoğu zaman ise, sömürge dönemi sonrasının İslam toplumundaki bir kalıntısı olan ve kendi problemlerini beraberinde getiren bariz bir çözüm olarak, yukarıda bahsedilen bu iki ana akımın birleşimini (yani medrese usulüne göre öğretilen "İslamî" dersler ile Batı eğitiminin metodolojisi, müfredatı ve metinleri kullanılarak öğretilen "seküler" derslerin birleşimini) tercih etmektedirler. Derin düşünceyi, eleştirel düşünmeyi ve yaratıcılığı caydırıyor gibi görünen eğitim yöntemlerini dikkatle incelemeli ve ayrıca sekülerleştirilmiş eğitimin mutlak üstünlüğü efsanesinden kaçın-

malıyız. Bu iki kusurlu sistemin birleşerek, ortaklaşa bir şekilde ikili bir çerçeve haline getirildiği ve dinin gerçek hayattan ayrılmasına neden olan yaygın uygulamayı, etraflıca incelemeliyiz. Bu tür okullarda "İslam", genellikle modern okullarda öğretilen diğer derslerdekilere benzeyen bir metodolojisi olan, diğer sıradan derslerden sadece bir tanesi daha olarak görülür.

Çocuklarımıza aşılamaaya çalıştığımız *ilim* ise hayata dair birbirine taban tabana zıt iki görüşün bir bileşimi değil, tek bir hakikatin tasavvuru ve vizyonu olmalıdır. Hakikat Allah'tandır ve dolayısıyla hakikatin hiçbir parçasını O'nun bizim için belirlediği amaçtan yani hayatımızı itaat, ibadet, amel ve adalet içinde yaşamak olan en yüksekteki hedefimizden ayıramayız.

Üçüncü Bölüm

Fabrika Okulundan Standart Yönetim Paradigmasına

Bir toplum içindeki güçlü gruplar, kendi amaçlarına hizmet etmek üzere kurumlar inşa ederler; bu kurumlara okullar da dâhildir. Sömürgeci güçlerin başlıca amaçlarından birisi emperyalist yönetimleri için kullanmak üzere memur yetiştirmektir. Aynı şekilde, sanayileşmiş Avrupa ve Kuzey Amerika'daki devlet okulları da, fabrikalarında çalıştırmak için işçi yetiştirecek bir sistemi benimsemişlerdir.

New York Şehri ve eyaletinde Yılın Öğretmeni seçilen John Taylor Gatto, ABD'deki eğitim sisteminden dolayı o kadar büyük hayal kırıklığına uğrar ki, sınıfta ders verme görevini terk etmiştir ve hayatını zorunlu eğitimin asıl amaçlarını ortaya çıkarmaya adanmıştır. Yılın Öğretmeni Gatto, eğitim sisteminin asıl amacının, alt sınıf gençleri sanayinin seçkinlerine hizmetkâr olma rolünü kabul etmeleri için eğitmek olduğunu gösterir.

Bu durum, ülkeyi birden etkisi altına alan ve bilimsel yönetim denen çılgınlıkla zirve noktasına ulaşmıştır. Verimlilik uzmanları tarafından geliştirilen bilimsel yönetim, yakından denetlenen montaj hattı kontrolü sayesinde fabrikalarda bir devrim yaratmıştır. Bu yöntem, okullar dâhil her yerde kısa süre içinde uygulanmaya başlanmıştır. Fabrikalarda olduğu gibi bu durum, öğrencilerin ve aynı zamanda öğretmenlerin kendi inisiyatifleriyle değil; yönetimin emirlerini yerine getirmek suretiyle üretim yapmalarını gerektirecektir. Bunu başarmak için; ham madde (yani öğrenciler), fabrika (yani bina), müdürlük (yani okul kurulu), iş gücü (yani öğretmenler) ve piyasalar (yani endüstri ve toplum) üzerinde mühendislerin kapsamlı bir çalışma yapması gerekecektir.¹

Okul içindeki en ufak bir alanın bile, her zaman kullanımda olduğundan emin olmak için, kesinlikle planlanmış zaman aralıklarına göre binada hareket eden çocuk gruplarına, aynı şey tekrar ve tekrar öğretilecektir.² Öğrenciler, kendileriyle aynı yaşta olan diğer öğrenciler ile tam da aynı şeyleri, tam da aynı zamanda, tam da aynı sırayla öğrenecektir. Öğretilenleri sessizce oturup dinleyecek ve her şeyi küçük ve birbiriyle ilgisiz parçalar halinde sindireceklerdir.

Ortaokul ve liselerde, ziller hâlâ her kırk ila elli dakikada bir çalar ve "tıpkı Pavlov'un salya akıtan köpeklerinde olduğu gibi, çocuklar sandalyelerinden kalkıp başka bir sınıfa doğru atılırlar".³ (Her ne kadar daha küçük yaşta çocuklar sadece özel dersler için bir yerden başka bir yere geçseler de, onların günleri de bir bütünlükten yoksundur ve zamanları ayrı konulara bölünmüştür). "Şimdi okuma kitaplarınızı kaldırın. Matematik zamanı". Bu durum, tam olarak çocuklarımızın bir taşıma bandı üzerinde olmasına benzemektedir. Birbiriyle ilgisiz konulardan oluşan her bir iş noktasını geçtiklerinde, güçlüler yani karar vericiler tarafından önceden belirlenmiş kırk beş dakikalık olgular kafalarına boşaltılır. Testler sayesinde de kalite kontrolünün yapılması sağlanmaktadır.

İmalatın azalmasıyla birlikte fabrika yönetim metodunun özü ölmedi; mühendislik bilimiyle tasarlanmış, hedefe odaklanmış, bölümlere ayrılmış, disiplinli bir müfredata odaklanmış ve Standart Yönetim Sendromu olarak adlandırılan bir şeye basitçe dönüştü. Hem fabrika modeli hem de SYP (Standart Yönetim Sendromu) modeli, eğitimciler tarafından değil; güçlü şirketler dünyası tarafından, hükümetle olan mali ittifakları aracılığıyla tasarlanıp uygulamaya konmuştur.

Eğitim yayıncılığı sektörü devasadır. Bu sektör, bazı politikacılar üzerinde lobi faaliyetleri yaparlar. Bu politikacılar ise ; ister yerel okul kurullarında bulunsun isterse eyalet veya ulus düzeyinde politika yapsınlar, çocukların nasıl öğrendikleri hakkında bilgi sahibi olmamakla kalmayıp, aynı zamanda sınıfta bulunanlardan da tabii ki farklı amaçlar peşinde koşmaktadırlar. Bu durum, eğitim yayıncılığı sektörünün politikacıların kampanya masraflarını ödeyerek; okulların ihtiyacı olanın aynı şeylerin daha fazlası (yani daha yeni ve güncel ders kitapları, daha fazla test, daha katı

standartlar ve fabrika/SYP modeline dayalı daha fazla yönetim olduğuna politikacıları ikna etmelerini kolaylaştırıyor.

Gates Vakfı ve büyük eğitim yayıncısı Pearson tarafından ortaklaşa desteklenen yüksek teknoloji sınıfları, Standart Yönetim Paradigmasının* somut bir örneğidir. Öğrenciler, Pearson tarafından önceden belirlenmiş materyalleri öğrenmek için Microsoft'tan satın aldıkları tabletleri kullanırlar. Öğretmenin rolü, bir memurunkinden biraz daha fazlası, yani düzeni sağlamaktır. Bu yüksek teknoloji öğreniminin Microsoft ve Pearson'a sağladığı mali fayda ise elbette muazzamdır!

İslamî okullarımızı idare edenlerin birçoğunun, başka seçeneğimiz olmadığına ısrar ederek politikacıların yaygın fikirlerini benimsemesi gerçekten talihsiz bir durumdur. Öyle ki, onlara göre, eğer çocuklarımız bu toplumda gerçekten başarılı olacaklarsa; o zaman sınava yönelik öğretim, aşırı rekabet, dışsal motivasyon, beden eğitimi ve sanat gibi zaman kaybı olduğu algısı taşıyan aktivitelerden kaçınmak gerekmektedir. Ayrıca onlara göre, sadece İslamî değerlerden yoksun bir eğitimi kabul etmekle kalmayıp, çoğu zaman onlara ters düşen bir müfredatı benimseme fikirlerini kabul etmeliyiz.

Bir vizyonumuz var, o da tek vizyondur! Bu vizyon, kurumsal (şirketlere ait) dünyanınkinden uzak bir vizyondur. Vizyonumuz, İslam'ın temel kavramlarından biri olan *Tevhîde* dayandığı için bir ve tektir, birleşmiştir. Hayatlarımızı, Müslüman çocukları eğitmeye adadık. Manevi ve entelektüel açıdan güçlü bir İslamî temele sahibiz ve Allah'ın bizim için yarattığı rolleri benimsemiş durumdayız, her daim insanlık ve tüm yaratılanlar adına adaleti sağlamak için mücadele ediyoruz. Çok sayıda Müslüman aydınının fikirlerinin yanı sıra, çocukların en iyi nasıl öğrendiğine dair eğitim alanındaki kabul görmüş araştırmalara da erişimimiz var. Vicdanlı eğitimciler, Müslüman olsun veya olmasın, seslerini yükseltmek-

[*] Paradigma", değerler dizisi TDK. Bilim insanlarının dünyaya ve olaylara bakış açısını şekillendiren değerler dizisidir. Doğal ve sosyal bilimlerde önemli bir yere sahip olan "Paradigma" kavramı, Yunanca kökenli bir kelimedir. Paradigma kelime anlamı itibarıyla; örnek, ilk örnek, örnek olabilen model kalıp, kuram, varsayım, algı dayanağı, gibi birbirini tamamlayan bir çok farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Model ya da kuramsal çerçeve anlamında kullanılabilen bir terimdir ve göstermek, anlaşılır kılmak, örnek teşkil etmek, sınırları belli olan ön bulgu ve genel anlamında da dünya bakışı anlamlarına gelir. (Ç.N.)

tedirler. Vizyonumuzu, okullarımızın mümkün olan her noktasında, hakikatin bir ve tek olan vizyonuna dönüştürüp uygulamak bize bağlıdır.

Dördüncü Bölüm

Tevhîdin Gücünü Açığa Çıkarmak

Allah'tan başka ilah yoktur. Bu ifade, öylesine basit ama bir o kadar da derin ve anlamlıdır ki; Müslümanlar olarak inandığımız her şeyin, ve hayatımızı nasıl yaşamamız gerektiğine dair beklentinin temelini oluşturmaktadır. Bize emanet edilen çocukların, İslamî bir yaşam tarzına sahip olmaları için gerekli bir çerçeve sağlayacak bu temel kabiliyetleri üzerinde çalışmak ve onları geliştirmek ve bunlar üzerinde inşa etmek; öğretmenler olarak bizim yükümlüğümüzdür. Derslerimizi planlarken, kuralları ve uygulamaları oluştururken, öğrencilerimiz ve personel ile ilişki kurarken; Müslümanlar olarak bu *Tevhîd* kavramını yol gösterici ilkemiz olarak benimsemekle yükümlü olduğumuzu hatırlamak için bilinçli bir çaba göstermemiz gerekmektedir. Bir birlik vizyonuna gitmemiz yolunda bize rehberlik edecek kapsamlı bir dünya görüşü, bizlere bahşedilmiştir. Bu dünya görüşüne göre; haksızlığa ve zulme karşı bir ömür boyu sürecek bir mücadelede bulunmak, inancın bir parçasıdır.

Tek Tanrı inancı, takvayı* (Tanrı merkezliliği) emreder. Kur'ân'ın her suresinde Allah'ın rahmetinden ve merhametinden bahsedilir ve vurgulanması gereken de bu niteliklerdir. Allah'ın yaratıklarına duyulan hayranlıkla, O'nun sınırsız sevgisinin, şefkatinin ve merhametinin takdir edilmesi yoluyla ve kendi iyiliğimiz için mümkün olan en iyi hayatı yaşamamız doğrultusunda bize Kur'ân aracılığıyla rehberlik ettiğinin farkındalığıyla; Müslümanlar olarak İslam'ı en iyi şekilde yükseltip, yüceltilebilir ve ön plana çıkartabiliriz.

Vahyolunan Kur'ân, yalnızca bize ait değil, tüm evrene yollanmış bir hediyedir. Allah Kur'ân'ın on iki farklı yerinde, özel olarak tüm insanlığa hitap etmektedir. Allah'ın, kendisinin evrende

[*] Takva= Dinin emir ve tavsiyelerine uyma, haram ve günahlardan kaçınma hususunda gösterilen titizlik anlamına gelen dinî bir kavramdır. Ç.N

tüm yarattıklarını sevdiği ve herkesin Allah'ı olduğu açıktır. İnsanlık; hepsi ortak bir kökenden gelen, ancak farklı toplumlar ve kültürler oluşturmak üzere coğrafi olarak ayrılmış, görünüşte farklı olsalar da birbirlerini tanımaları ve birbirlerinden öğrenmeleri gereken bireylerden oluşan zengin bir bireyler mozaği ve topluluğudur. Bunun yanı sıra adaleti tesis etmek için mücadele eden çok sayıda gayrimüslim kişi ve kuruluş da bulunmaktadır. Toplumdan soyutlanma, gayrimüslim topluluklarda yaşayan Müslümanların ihtiyaçlarına asla cevap veremez. Gayrimüslimler; şu anda ya da ileride başka bir zamandaki, muhtemel müttefiklerimizdir.

Eğer gerçekten "birbirimizi tanımamız" isteniyorsa, neden çocuklarımızı yaşamlarının ileriki dönemlerinde tecrübe etmek zorunda kalacakları ile taban tabana zıt olan İslamî bir okula kapatalım? Çocukların kırılğan olmaları ve kolayca etkilenmeleri de tam da bu yüzden. Onları yabancı bir ortama soktuğumuzda, "ya batacakları ya da çıkacakları" anlayışı ile yaptığımızı biliyoruz. Aslında sağlam bir inancı ve güçlü bir kişiliği olan bir çocuk, bu sayede olumsuz tecrübelerle direnme becerisinden belki güç alabilir. Ancak aşığılık duygusuna kapılan veya içinde bulunduğu ortama uyum sağlamak için inançlarını gizleyen çocukların üzerinde, bu durum nasıl bir etki yaratır?

Bununla birlikte, birincil amacımız çocuklarımızı korumaktan ziyade onları hayat hazırlamak olmalıdır; çocuklarımızı geniş toplumdan ayrılmayan ama Allah'ı merkeze koyan birer parçası olmaya hazırlamalıyız. Çocuklarımıza gerçek dünyadan kopukluk hissini yaşatmamak, ama yine de birçok davranış normunun inançlarımıza aykırı olduğu bir kültürde İslam'ı nasıl yaşayacaklarına dair, onlara güçlü bir alt yapı oluşturmak ve anlayış edindirmek için çok dikkatli bir çalışma ve planlama yapmamız ve ayrıca dua etmemiz gerekir.

Başkalarını, ancak onlarla iletişim halinde ve başkaları tarafından da erişilebilir olduğumuzda tanıyabilir ve böylece onların da bizi tanımasını sağlayabiliriz. İnsanlığın birliği amacına gerçek anlamda bağlı olmak için yerine getirilmesi gereken iki koşul vardır:

1-Gayrimüslim çocukları dışlamayıp onları da dahil ederek; ayrıca tüm renklerden, mezheplerden ve etnik kökenlerden Müslümanları kapsayarak ve onları onurlandırarak çeşitliliği sağlamak için

mücadele etmeliyiz (çünkü çeşitlilik gerçekten mücadele edilmesini gerektirir). Çocukların İslam'ın içinde bile çeşitlilik olduğunu görmeleri gerekmektedir.

Bize emanet edilen çocukların, kendilerine Müslüman diyenlerin haricinde de ne kadar iyiliğin var olduğunu takdir etmeyi öğrenmeleri gereklidir. Tarih, biyografiler ve güncel olaylar, herkesin öğrenebileceği ve faydalanabileceği örneklerle son derece doludur. Bunun da ötesinde, İslamî bir okulda okuyan çocuklara, gayrimüslimlerle etkileşime girme fırsatları sağlamak için bilinçli bir çaba gösterilmelidir. Bu etkileşim fırsatları; toplum hizmeti, diğer okullarla ortaklık, topluluk etkinliklerine katılım ve benzeri faaliyetler yoluyla yaratılabilir.

2-Sosyal anlamda adil bir eğitim için, çaba sarf etmeliyiz. Sosyal anlamda adil bir eğitim, geleneksel düşünce ve uygulamalardan kimlerin yararlandığını ve bu durumun nasıl ortaya çıktığını sorgular. Irk, sınıf, dil, cinsiyet ile ilgili eşitsizliklere odaklanır ve bu eşitsizlikleri ortadan kaldırmaya çalışır.

Yaratılış Birliği (Bütünlüğü)

Gökleri ve yeri yaratması, dillerinizin ve renklerinizin değişik olması, O'nun varlığının belgelerindedir. Doğrusu bunlarda, bilenler için dersler vardır.(Kur'ân Rûm Suresi, 22.ayet)

Allah'ın bir ve tek olması (*Tevhîd*), O'nun kendi yarattıklarında tecelli eder. Bu; amacı olan, uyum içinde ve son derece düzenli bir yaratılıştır. Her bileşenin birbirine olan bağlılığı, kesinliği ve birbiri ile uyumu; zaman ve mekân boyunca ve hatta bunların ötesinde bile korunan örüntüleri yaratan Yüce Allah'ın birliğini gösterir. Ancak tek bir Tanrı, belirli yasalara bu kadar tutarlı bir şekilde uyan bir evren yaratabilirdi. Yaratıcı, sonsuz hikmetiyle, var olan her şeye bir rol biçmiştir. İster insan vücudunda bulunan mükemmel sistemler ağına bakalım, istersek tek bir hücrenin akıllara durgunluk veren yapısına veya atomun kesinliğine veya güneş sistemimizin düzenine; bütün bunların bir planın sonucu olduğunu biliyoruz. Daha da inanılmaz olanı, bunların her birinin çeşitli şekillerde birbirine bağlı olmasıdır. Doğa, fiziksel olandan çok daha fazlasını ifade eder; harikalarının her biri tek ve bir olan Allah'ın bir ayeti, bir işaretidir.

Yaratılış birliğinin, müfredatın tüm yönlerine dair yansımaları olmakla birlikte; bilimle ilgili ve genellikle pek çok parçaya bölünmüş olan konuların öğretiminde, bilhassa önemli hale gelir. Bir bilim metni, genellikle, birbirleriyle çok az ilişkisi olan, “bilim” olarak kabul edilmelerinin dışında ortak noktaları bulunmayan bir dizi bağlantısız konudan oluşur. Her ders, sınıfın bir sonraki derse geçebilmesi için çabucak bitirilir ve bu yaklaşım, çocukların, Allah’ın yarattıklarını harika bir bütün haline getiren bağlantıları görmeleri ve takdir etmeleri için gereken zamanı onlardan çalmış olur. Nitekim Allah’ın dünyadaki işaretleri üzerinde düşünmek, tefekkür etmek ve bu işaretler karşısında hayranlık duymak zaman ve çaba ister.

Beşinci Bölüm

Hakikat Birliği (Bütünlüğü)

Seattle İslamî Okulu'nu ara sıra ziyaret edenlerden bazıları, "Hem dinî hem de seküler konuları mı öğretiyorsunuz?" diye içtenlikle sorarlardı. İşte o zamanlarda, lafımı esirgmeden "Hayır! Hayır! Hayır!" diye bağırmaktan kendimi zor alıkoyuyordum. Sekülerizm kavramı İslam'a yabancıdır. Bir okul ortamında "İslamî Çalışmalar" ile "normal" derslerin birbirinden ayrılması; ancak din ile hayatı birbirinden ayrı birer şey olarak gören zihniyeti beslemeye yarar. Biri vahiy yoluyla, diğeri akıl yoluyla elde edilen iki hakikat olduğu düşünce; İslam'ın merkezindeki *Tevhîd* kavramına aykırıdır. Bilginin bizlere ulaştığı yollar değişse de, tüm hakikatlerin hepsi tek Allah'tandır. Karışıma biraz ve hatta çok fazla "İslamî çalışmalar" serpmek suretiyle, sonunda İslamî Eğitimi elde ettiğimizi kesinlikle varsayamayız. «İslamî Çalışmalar» kavramının tamamı, Batılı bir kurgudur!

İslam körü körüne bağlanmayı gerektiren bir inanç değildir. Ancak Müslümanları düşünmeye, muhakeme etmeye, tefekküre sevk eden emirler olmasına rağmen; düşünmenin, merak etmenin ve sorgulamanın imanlarını zedeleyeceğinden korkan birçok Müslüman vardır. Müslümanların, çok farklı inanç ve değer sistemlerine sahip farklı medeniyetlere ait bilginin karşısına cesaretle geçtiği ve onlara karşı koyduğu geçmiş dönemdeki başarılarından ders almak için, ne yazık ki çok az çaba sarf edilmiştir. Büyük mücadelelere, anlaşmazlıklara ve aksiliklere rağmen, Müslüman düşünürler; dönüştürülmüş bu büyük bilgi birikimini, bütünlüğe ancak tek tip olmayan bir *ilim* gövdesi ile kaynaştırma görevinde en sonunda başarılı olmuşlardır.

Altıncı Bölüm

Akıl, Beyin ve Eğitim Bilimi

Yaratıcımız yüce Allah beynimizi öyle güzel tasarlamıştır ki, vahyin rehberliğinde ilim ve irfanı aramak üzere aklımızı kullanabilmemiz mümkün olmuştur. Batı bilimi her zaman ruhun, benliğin, aklın, bilincin ve maddi olmayan kalbin doğasını anlamakta zorlanmıştır. Bu kavramlar, basit bir şekilde, materyalist ve basite indirgeyen bir yaklaşıma sahip bilimin sınırları içinde tutulamazlar. Neyse ki, insan aklının çok basit bir şekilde beyin diye adlandırılan bir fiziksel organa eşdeğer olduğunu öğreten daha önceki bilimsel yaklaşımı, artık aştık. Daha önce yaşanan problemler nedeniyle, sınıfta “beyin temelli” öğrenmeyi uygulamaktan tamamen vazgeçmek yerine; insan beyninin öğrenmek için nasıl tasarlandığına dair sağlam temellere ve belgelere dayanan çok sayıda çalışmaları ciddiyle incelemek bizim sorumluluğumuzdur.

Örneğin, bir öğrencinin duygusal olarak nasıl hissettiği, o öğrencinin nasıl öğrendiği üzerinde büyük bir etkisi vardır. Depresyon, beyin uzun süreli hafıza ile ilgili bölgesi olan hipokampusu etkileyerek öğrenmeyi engeller. Stres altında üretilen hormonlar fizyolojik olarak öğrenmeyi engelleyebilir, hatta beyin belirli bölgelerinde bozulmalara bile neden olabilir. Bazı öğrencilerde sınav kaygısı o kadar şiddetli olabilir ki; hafızalarına erişimlerinin önüne geçebilir. Kuşkusuz, stresin etkileri ve nedenleri kişiden kişiye göre değişecektir. Uyanıklık durumu, bir zorlukla karşılaşıldığında korunur; bu da düşük stres seviyelerinin olumlu olabileceğini gösterir. Yine de bazı öğrenciler için sadece zorlayıcı olan herhangi bir şey, diğerleri için çok stresli bir tecrübe olabilir; bu da her bir öğrencimizi şahsi olarak tanımanın öneminin altını bir kez daha çizmektedir. Öğretmenler kendi yüz ifadelerinin ve ses tonlarının farkında olmalıdır. Çünkü her ikisi de, öğrenciler tarafından hızlıca ve istem dışı bir şekilde tehdit seviyesi açısından değerlendirilmektedir. Mizah ve kahkaha, ne gibi bir çalışma

mekanizmasına sahip olup nasıl fayda sağladığı bilinmemekle birlikte, öğrenmeyi arttırıcı unsurlardır.

Her şeyden önce sınıf ortamı, çocuklara duygusal güvenlik hissinin sağlamalıdır. Öğrencilerin kendileri arasında, ve ayrıca öğretmen ile öğrenciler arasında saygı olmalıdır. Öğrenciler, alay edilecekleri veya cesaretlerinin kırılacağı korkusunu yaşamadan, kendilerini ifade etmekte özgür olmalıdırlar. Olumsuz sınıf deneyimlerinin, öğrenme yeteneği üzerinde büyük bir etkisi vardır. İşbirliği sağlamak, ana kuralımız olmalıdır. Fikirler paylaşıldıkça, kavramsal anlayış artar. Öğretmenlerin, çocukların etkileşimde bulunacağı ve aktif rol alacakları etkinlikler tasarlamaya zaman ayırması gerekir. Bu etkinliklerin bazılarında, benzer yeteneklere sahip çocuklar bir araya gelirken, bazıları ise hem öğretmene hem de diğer öğrencilere fayda sağlayabilecek akran öğretimini (çocukların birbirlerinden öğrenmelerini) teşvik etmek için farklı yeteneklere sahip çocukları bir araya getirebilir. Öğretmen merkezli etkinlikler minimumda tutulmalıdır.

Öğrenme ve hafıza birbiriyle bağlantılı olsa da, aynı şey değildir. Hafıza, bilginin depolanmasıdır. Öğrenme ise, bu bilgiyi alıp beynin bir parçası haline getirme sürecidir. Hafıza çok karmaşıktır. Ancak belki de bilinmesi gereken en önemli şey, kısa süreli ve uzun süreli hafıza arasındaki farktır. Çoğu şeyi, sadece kısa bir süre boyunca hatırlarız. Bir anı güçlendirilmediği ve pekiştirilmediği müddetçe, kaybolacaktır. Anıya ilgi göstererek, onu önceden var olan bilgiyle ilişkilendirerek ve tekrar başvurma yoluyla onu pekiştirerek, o anımızı uzun süreli hafızanın bir parçası haline getirebiliriz. Farklı duyular, bilgiyi farklı yollardan beyne taşır; bu nedenle bilgiyi farklı duyuları uyaran yollarla öğretmek yararlıdır. Öğrenme, dikkat kesilmeyi ve bilginin seçici olarak işlenmesini gerektirir. Konsantrasyon, enerji yoğun bir süreçtir ve sonuza kadar aynı seviyede sürdüremez. Öğrencilerin çok az bir kesimi, özellikle öğretmeni merkeze alan ve derslerin konferans tarzında verildiği ortamlarda, dikkatlerini yirmi dakikadan fazla odaklayabilmektedir. Kısa bir molaya izin veren her türlü değişiklik veya aktivite, yeniden odaklanmayı teşvik edecektir. Hareket, belki de molanın sağladığı yeniden odaklanma veya hareketin neden olduğu artan pekiştirme nedeniyle, öğrenme üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Çocuklar aktiviteye ilgi duyduklarında bile, özellikle de herhangi bir yoğun konsantrasyon döneminden

sonra, onlara hem bireysel hem de grup olarak düşünmeleri için zaman verilmelidir.

Olumlu veya olumsuz deneyimlerimizin sonucu olmayıp doğuştan gelen Allah vergisi niteliklere sahip olduğumuz, bugün neredeyse evrensel olarak kabul edilmektedir. Çocuğun akli boş bir levha değildir, bilgi bireye kaşıkla beslenir gibi zorla verilemez ve sadece, öğrencilerin aktif olduğu ve öğrenci merkezli ortamlar aracılığıyla teşvik edilebilir. Bu ortamlarda öğrenciler, beyindeki kalıpların sürekli değiştirilmesi yoluyla kendi öğrenmelerini yapılandırır. Akıl, Beyin ve Eğitim Bilimi, böylelikle gelişimsel ve yapılandırmacı öğrenmeyi destekler ve davranışçılığı reddeder.

Bilginin uzun süreli hafızaya nasıl aktarıldığına dair mevcut anlayış, şu şekilde özetlenebilir:

- iki kişi, tamamen birbiri ile aynı şekilde öğrenemez.
- Öğrenme, önceden var olan bilgilere dayanmaktadır.
- Çocuk merkezli öğrenme, öğretmen merkezli öğrenmeden daha etkilidir.
- İçerik, öğrenilecek konu ile ilgili ve uygun olmalıdır.
- Öğrenme, düşünmeyi gerektirir.
- Hareket, öğrenmeyi olumlu etkiler.
- En iyi öğrenme, birden fazla duyunun aynı anda kullanıldığı zaman gerçekleşir.
- Duyguların öğrenme üzerinde güçlü bir etkisi vardır.
- Gerçek öğrenmeyi sağlamak için, bireyi merkezi alan bir yapı kurulmalıdır.

Yedinci Bölüm

Tevhîdi (Bütüncül) Bir Müfredata Doğru Gitmek

Gerçekliğin sistemik doğası, beynin onu kusursuz şekilde algılaması, hafızaya yardımcı olan düzenleme süreci, yeni bilgiyi üreten ilişkilendirme süreci, yeni içgörüler sağlayan kavramsal ağ oluşturma, yaratıcılığın temelinde yatan ve görünüşte birbirleriyle bağlantısız iki fikrin kaynaşması... Tüm bunlar bütüncül, sistemsel olarak bütünleşmiş ve bağlantılı düşünceye dayanır. Ve öğretilmez.⁴

Geleneksel bilgi aktarımı metodolojisi, hem beynin tasarımıyla hem de hakikatın birliğiyle bağdaşmayan varsayımlara dayanır. Allah, insan beynini bilginin birliği ile uyumlu olacak şekilde tasarlamıştır. Yeni bilgi, beynin kendisinin içinde düzenlenir. Beyin, bilgiyi önce bir bütün olarak özümser; sonra kendi benzersiz bağlantılarını kurarak bireyin geçmişine, ailesine, yeteneğine ve özellikle daha önce var olan bilgilerine dayalı kalıplar oluşturur.

Basite indirgeyen bir yaklaşım müfredata uygulandığında, elde edilen sonuç ; parçalı, sıralı ve standartlaştırılmış bir dizi olgu olur ve bu durum öğrenme için gerekli olan kalıp oluşturmayı engeller. Daha da kötüsü, bu yaklaşımı başarısız olarak kabul edilen kişilerle birlikte kullanmamız daha muhtemeldir; bu kişiler bilgiyi o kadar küçük parçalara ayırırlar ki, onu kavramak için gerekli olan kalıp ortadan kalkmış olur!

Çoğu okulda müfredat, ansiklopedik miktardaki bilgi malzemesini üstünkörü bir şekilde ele alan metinlere dayanır. Bu yaklaşım, öğrencilerin kendi yaşamları ve ilgi alanları ile en ilgili konuları derinlemesine araştırmasını engeller. Ve ayrıca öğretmenin, öğrencinin uzun süreli hafızanın bir parçası olacak gerçek öğrenme ortamına odaklanmasını, ortadan kaldırır.

Bu standart müfredatın yaygın olduğu kadar, bilgiyi tutarlı bir bütün haline getirme kararlılığının da uzun bir geçmişi vardır. Bir yandan “Fabrika gibi Okul” modeli iyice yerleşirken; diğer taraftan başka kimseler de, çocukların ve ergenlerin gelişimsel faydalarına dayalı müfredatları teşvik etmeye, demokrasiyi tesis etmeye ve projeler oluşturmaya çalışıyordu. Daha 1932 gibi erken bir tarihte, klasikleşmiş “sekiz yıllık çalışma”nın gerçekleştirilebileceği yeterince okul, bu modeli test ediyordu. Bütüncül müfredatı uygulayan liselerde okuyan öğrenciler, ayrı eğitim veren okullardaki öğrencilerle karşılaştırıldı. 1475 öğrenci çifti, lise ve üniversite yılları boyunca takip edildi. Her çift; bütüncül, öğrenci merkezli bir müfredata sahip yenilikçi bir okulda eğitim gören bir öğrenci ile standart, öğretmen tarafından yönetilen, ayrı eğitim modelini benimseyen bir okulda okuyan bir öğrenciden oluşuyordu. Bütüncül müfredata sahip okullardan gelen öğrencilerin entelektüel anlamda daha meraklı, daha motive, daha becerikli ve dünya meseleleriyle daha ilgili oldukları görüldü.

Ancak 1940’lı yılların ortalarından itibaren, bu tür okullar sağcı eleştirmenlerin hedef tahtasına oturdu. Amerika Birleşik Devletleri Senatörü Joseph R. McCarthy* döneminde saldırılar artmıştı. Her türlü ilerici eğitim komünist olarak etiketlendi. Devlet okullarında verilen tematik eğitim hiçbir zaman eski haline dönmedi.

Bugünlerde sahip olduğumuz mevcut eğitim uzmanları içinde, neredeyse tüm devlet okullarımızda kullanılan standart müfredatı gerçekten destekleyen, çok az sayıda uzmanı görebiliriz. Ne yazık ki, etkisiz olduğu ortada olan ve asırlardır hakimiyetini sürdüren eğitimin konulara bölünmesi anlayışının ötesine geçecek herhangi bir yaygın hareket için, çok az umut var gibi görünmektedir. İş dünyasının ve sanayinin güçlü liderleri, eğitim reformu adı altında eğitimcileri bir kenara iterek; ve siyasi işbirlikçilerinin ve dostlarının da yardımlarıyla, okulları ele geçirmektedirler. Son yıllarda bu sözde reform, öğretmenleri bütüncül öğrenmeden caydıran çok sayıdaki standart testlerin eğitim sistemine girmesine sebep oldu ve öğretmenleri sadece test cevaplamaya yönelik bir öğretime zorlayan bir süreçle sonuçlanmıştır.

[*] Joseph R. McCarthy (1908-1957) 1947-1957 yılları arasında Wisconsin eyaleti Cumhuriyetçi parti senatörüyüdü. 10 yıllık görevi süresince McCarthy ve çalışanları, Komünizm korkusu yaratacak iddialarda bulunmuşlar ve böylece birçok kişiyi zor duruma sokmuşlar ve mesleki hayatlarının sonunu getirmişlerdir.

Belirtilen bu sorunların, devlet tarafından işletilen okulların sorunları olduğunu belirtmek önemlidir. İslamî okullar, aynen diğer özel okullar gibi, bu özel çıkar gruplarının kontrolü altında değildir. Bununla birlikte, pek çok özel okul yine de devlet okullarının standartlarını, kendilerine esas olarak almakta ısrar etmektedirler. Çocuklarımız daha fazlasını hak etmektedir. Biz yalnızca seçkin özel okullar kadar iyi olmakla yetinmeyiz. Aksine, o okullardan daha iyisini yapabiliriz çünkü tematik* müfredatımız Allah'ı merkezine koyacaktır. Bu müfredat böylece, Allah'ın Kur'ân'da bize sunduğu ve gelecek nesillere fayda sağlayacak; öğrencilerin hem Müslüman toplumunda, hem de üyesi olacakları daha büyük topluluklarda lider olmaları yolunda onların hayatlarını zenginleştirmeye ve yönlendirmeye hizmet edecek ilkeleri benimseyecektir. Tematik müfredatımız; eleştirel düşünmeyi, tefekkürü, sezgiyi ve bilmenin daha derinlikli diğer yollarının kullanımını teşvik edecektir.

Kanunî zorunluluklardan dolayı müfredatının merkezine, Allah'ı değil materyalizmi esas alıp yerleştiren okullar için hazırlanan ders kitaplarının, hakiki anlamda İslamîyeti merkezine alan bir okulun temelini teşkil etmesi elbette beklenemez. İslamî bir okulda eğitim veren Müslüman bir öğretmenin, Hâlik yani (*El-Hâlik*) Yararıcı'yı kasten ve tamamen ortadan kaldıran önceden belirlenmiş bir müfredatı kullanarak ders vermesi çok açıkça, akılcı ve mantıklı değildir. Kuşkusuz, bu sadece Allah'a hakaret anlamına gelmeyip, aynı zamanda sorumlu olduğumuz çocuklara yapılan bir haksızlıktır.

Tevhîdi yani bütüncül bir müfredatta; öğrencilere sırayla zorla yutturulup hap gibi besletilecek, ezberletilecek ve üzerinde düşünülmeden veya tefekkür edilmeden öğretmene aynı bilgileri öğrenmiş gibi gösterecekleri bir dizi olgu sunulmayacaktır. Bu, Müslümanların okullarında kullanılmak üzere özel olarak tasarlanmış olanlar da dahil olmak üzere, herhangi bir tipik ders kitabının; belki bir başvuru kaynağı olması özelliği dışında hiçbir etkisinin olmadığı anlamına gelir. Ders kitabı odaklı sıradan bir ders materyali, her biri nispeten kısa bir süre içinde tamamlanması gereken birbirinden bağımsız birkaç konu şeklinde öğretilecektir. Çoğu zaman, yıl sonu yaklaşım kitap henüz bitmediğinde, konulara ayrılan zaman daha da kısaltılır. Ayrıca, ders kitabından

[*] Tema = Öğretici veya edebî bir eserde işlenen konu, düşünce, görüş, temel, ana konu. Tematik = Bir tema etrafında oluşan. (Ç.N.)

öğretme uygulaması, sınıftaki her çocuğun diğer tüm yaşlılarıyla aynı ön bilgilere, ilgilere ve becerilere sahip olduğu; ve bu nedenle onlarla birlikte öğreneneceği veya öğrenmesi gerektiği şeklindeki açıkça yanlış olan varsayımlara dayanmaktadır.

Kitaplar yani gerçek kitaplar elbette gereklidir. Ancak herkes aynı kitabı okumayacak veya aynı kitaptan bazı şeyleri öğrenmeyecek veya kendilerine sunulan hazırdaki tüm materyalleri okumayacaklardır. Önceden ayarlanmış çok sayıdaki olguyu aceleyle öğrenmeye çalışmak yerine; her öğrenci daha önce var olan kendi bilgilerinin üzerine yeni bilgiler inşa etmek için zaman ayırabilecek, kendi ilgi alanlarını takip edebilecek ve kendi sorularına cevap arayacak ve gerçekten kendisiyle en bağlantılı olanı anlamaya başlayacaktır. Bu yüzden, her türden ve çeşitli farklı seviyelerdeki çok sayıda ilginç kitaba ihtiyaç vardır.

Tematik veya çok disiplinli öğretim, çok sayıda eğitimci tarafından tartışılmıştır. Kuşkusuz, bu eğitimciler, ayrıntılarda ihtilafa düşseler de birkaç önemli etken üzerinde genel bir mutabakat sağlanmıştır.

Öğretmen, sunduğu tema veya temaların altlarında yatan derinlikli bir amaca sahip olmalıdır. Savunucuları bu temel amaç için farklı terimler kullanmışlardır. Bu terimler; geniş kavramsal anlayış, temel soru, düzenleyici merkez, büyük resim, kapsayıcı amaçlar, güçlü fikirler, kavramsal yapı ve kalıcı anlayış olarak tanımlandırılabilir. Bu kapsayıcı amaçların, belirli İslamî ilkeler olmasını öneriyorum. Öğrencilerin öğrendikleri konu ile bu genel İslamî ilkeler arasındaki ilişkileri kendilerinin keşfetmeleri ve içselleştirmeleri tercih edilir, ancak onları bu yaklaşıma yönlendirmek öğretmenin görevidir.

Jay McTighe ve Grant Wiggins⁵, 'temel sorular' olarak adlandırdıkları sorular için şartlarını belirlemişlerdir. Bu sorular:

1. Açık uçlu cevapları gerektirecek şekilde olmalı ve basitçe tek bir doğru cevap veya nihai cevapla geçiştirilmemelidir.
2. Düşündürücü ve entelektüel açıdan ilgi çekici olmalıdır.
3. Aktarılabilir önemli fikirlere işaret etmelidir.
4. Daha fazla araştırmayı teşvik edecek başka bir soruyu doğurmalıdır.
5. Sadece bir cevap değil, cevabı destekleyecek unsurlar ve doğrulamalar da gerektirmelidir.

6. Zaman içinde yeniden gözden geçirilebilecek (ve geçirilecek) bir anlayışa yol açmalıdır.

Bütüncül müfredatı destekleyip ön planda tutan kişilerin hemen hemen tamamı, öğrencilerin planlamadaki rolünün önemi konusunda hemfikirdir. Öğrenciler ve öğretmenler konuları belirlemek, bilgi toplamak, soru sormak ve etkinlikler, projeler ve saha gezileri tasarlamak için birlikte çalışmalıdırlar. Hz. Muhammed (S.A.V)*, Allah'ın kelamının doğrudan muhatabı, öğretmenlerin en üstünüydü. Yine de, her yönden üstün olduğu diğer kişilerle istişare etmesi Kur'ân tarafından kendisine emredilmiştir. *"İş hakkında onlara danış"* (Âl-i İmrân Suresi, 159.Ayet). Ebû Hüreyre, "Resulullah'tan daha çok istişarede bulunan bir kimse görmedim." diye bir hadiste rivayet etmiştir. İnsanların çevrelerindeki özgürlük ve dürüstlük atmosferi, özgürce ve dürüstçe fikir alışverişinde bulunmaya ve tavsiyeler yapmaya dair şevk ve arzularını teşvik eder.

Her öğrencinin, tasarlanan her etkinliğe katılması beklenmektedir. Bütüncül müfredatın en önemli avantajlarından biri, farklılaştırılmış öğretime imkân vermesidir. Tek tek bireylerin veya çocuk gruplarının; kendilerine özgü öğrenme yöntemlerine, özel ihtiyaçlarına, kendi ilgi alanları ve sorularını daha derinden incelemelerine olanak verecek bir seçim düzeyi ve seviyesi, her zaman olmalıdır.

Yeni öğrenilen bilgiler ile önceden var olanlar arasında bir ilişki oluşturulurken, düşünce süreçlerinin oluşturduğu ağlar birbiriyle bağlantılı hale geldiği için, öğrenme güncel konularla ilgili olmalıdır. Temelinde yalnızca anlık ilgiler veya geçici hevesler değil, önemli konular olmalıdır. Öğrenme, içinde bulunduğumuz sosyal ve siyasi ortama veya sınıfta, veya okulda beklenmedik bir şekilde meydana gelen bazı olaylara bağlı olarak değişime açık olmalıdır. Öğrencilerimizin hayatlarını etkileyen bir durumu anlamaya çalışmanın kişisel önemi, onlara sadece doğrudan ve direkt bir kavrama ve anlama yeteneği sunmakla sınırlı kalmaz, aynı zamanda gelecekte onlara fayda sağlayacak bir temel sağlar. Peygamberimizin öğrettiğinden daha güzel bir örneğimiz olabilir mi? Kur'ân'da verilen hemen hemen her ders, gerçekte

[*] Sallalallahü aleyhi vessellem (Allah'ın dua ve selamı O'nun üzerine olsun), Hazreti Muhammed'in isminin geçtiği her yerde tekrarlanır. Bu tercümede bundan sonraki kullanımlarda tekrarlanmayacaktır.(Ç.N.)

meydana gelen bir duruma cevap olarak verilmiştir. Kur'ân'ı anlamamanın önemli bir boyutu da, Allah'ın kelamını, çevrede gelişen ve ortaya çıkan olaylarla ilişkilendirmektir.

Olgular ve beceriler birer araçtır. Tek başına, diğer konulardan soyutlanarak veya belirli bir amaç gütmeyen, öğretilmemelidir. Öğretmen, aralarında bir sinerji olabilmesi için becerileri, temayı ve ana konuyu, kapsayıcı amaçlar çerçevesine dikkatlice oturtmalıdır.

Çocuklara düşünmeleri, keşfetmeleri ve eğlenmeleri için değerli bir hediye olan zaman verilmelidir. Kalıcı öğrenme için öğrencilerin; tefekkür etmeye, tartışmaya, düşünmeye ve öğrendikleri yeni becerileri ve konuları önceki bilgileriyle ilişkilendirilmeleri için zamana ihtiyaçları vardır. Aceleyle öğrenilen, üzerinde düşünülmeden veya yaratıcılık girdisi olmadan arkaya atılan olgular nadiren uzun süre akılda kalacaktır ve unutulmaya mahkûmdur.

Beyin hakkında edindiğimiz bilgiler sayesinde, öğrenme sürecine ne kadar çok duyu dahil olursa, bilginin kalıcı hafızamızın bir parçası haline gelme olasılığının o kadar yüksek olduğunun farkındayız. Projeler, araştırmalar, rol yaparak öğrenme oyunları, bağımsız çalışmalar, saha gezileri ve misafir konuşmacıları okulda ağırlamak gibi uygulamaların tamamı, öğrenciler için farklı öğrenme deneyimleri sunacaktır.

Öğretmenin uzman, hatta özellikle bilgili olması gerekmez. Öğretmek, öğrencilerle birlikte öğrenebildiğiniz zaman özellikle daha tatmin edicidir. Öğretmenin sahip olduğu uzmanlık dışında; YouTube, videolar, diğer uzman meslektaşlar, kitaplar, misafir konuşmacılar, saha gezileri ve tutkularının peşinden giden öğrenciler aracılığıyla da uzmanlığa ulaşılabilir.

Yalnızca iman etmekle kalmayıp, aynı zamanda inançlarımızı salih amellerle tasdik etmemizin beklendiği, Kur'ân'da bize tekrar tekrar hatırlatılır. İnanmak ve bilgi edinmek yeterli değildir. İnanç ve bilgi, sonunda, eyleme ve aksiyona gidecek yolu açmalıdır. Bu nedenle öğrenciler; halka açık toplantılara katılmaya, kamu görevlilerini ziyaret etmeye, mektup yazmaya, telefon görüşmeleri yapmaya, yazılı taleplerde bulunmaya teşvik edilmelidir. Kamu

hizmeti* (*community service*) uygulaması, Amerika'daki okullarda yaygın hale gelmiştir ve bizim okullarımızda da kamu hizmetine özel önem verilmelidir. Kapsamlı amaçlarımız olarak seçtiğimiz İslamî kavramların hemen hemen hepsi, doğal olarak toplum katılımını beraberinde getirecektir.

Gelecek neslin Müslümanlarını hazırlayacak müfredatı, yani gerçek anlamda *Tevhîdi* temel alan müfredatı tasarlama görevini üstlenmek bize düşmektedir. Seçtiğimiz her kapsamlı amaç, *Tevhîd* ile, ve aynı zamanda yaşamımızın gayesi olan Allah'a ibadet etmek ve yeryüzünde O'nun iradesini hâkim kılmak amaçları ile bilinçli olarak ilişkilendirilmelidir. Bir temelin oluşturmasını sağlaması gereken ve Müslümanlara yakışır bir yaşam sürebilmek için gerekli olan, işte bu İslamî ilkelerdir ve temanın içeriği, bu kavramlar etrafında inşa edilmelidir.

Adalet kavramı ; insanlığın birliği, barışı tesis etme, başlama, ilim arayışı, iş birliği, dürüstlük, ilişkiler, kabilecilik ve milliyetçiliğin zararlı etkileri, farklılıklarla başa çıkma, Allah yolunda hicret gibi pek çok bağlamda ele alınabilir.

Nihai hedefimiz; öğrencilerimize Allah'ı merkeze alan akıl alışkanlıkları aşılacak suretiyle onların ilerideki hayatlarında yaşayacakları her soruna, fikre, olaya ve tartışmaya eleştirel bir gözle bakmalarını sağlayarak Allah'ın rehberliği ile bu sorunların üstesinden gelmelerini öğretmek ve buna göre yeryüzündeki hayatlarını nasıl devam ettireceklerini onlara verebilmektir.

[*] The community service: Amerika Birleşik Devletlerinde kamu hizmeti, ücret almadan kamu yararı ve kamunun gelişimi için belirli görevlerde bulunmak demektir. Bu bazen gönüllü olur ve bazen de mahkemeler tarafından insanlara ceza olarak verilir. Örneğin alkollü araç kullanan bir kişiye hapis cezası vermek yerine bir aşevinde ihtiyaç sahiplerine yemek dağıtma cezası vermek gibi. Okullardaki kamu hizmeti ise öğrencilerin mezun olabilmeleri için belirli bir saat kamunun yararına hizmet etmeleri için konulmaktadır. Bu sayede toplumu tanımaları sağlanacaktır. Örneğin geri dönüşümü öğrenmeleri için bir organizasyonda çalışarak, kendi çevrelerindeki şirketlerden ve evlerden plastik ve kağıt atıkları toplamaları gibi. Veya bakımevinde kalan yaşlılara kitap okumak gibi. Bu sayede yeni ilişkiler kuracaklar ve hayatı öğreneceklerdir. Hizmet ederek öğrenmek anlamına gelir. (Ç.N.)

Sekizinci Bölüm

Fıtrat mı yoksa Davranışçılık mı?

Fıtrat, Yaratıcı tarafından her birimize ayrı ayrı bahşedilen, bir ölçüde bütün hayatımız boyunca muhafaza ettiğimiz bir hediyedir. Yasien Mohamed, fıtrat üzerine kaleme aldığı Fıtrat adlı kitabında, hem klasik hem de modern dönem Müslüman alimlerin eserlerine ve onların zengin çeşitlilikteki yorumlarına mercek tutmaktadır. Yasien Mohamed, fıtratı; dilbilimsel ve dinî açıklamaların bir bileşimine dayanarak, "değişmeyen ve tüm insanlarda doğuştan var olan, doğru amel işlemeye ve tek ilah olan Allah'a teslim olmaya meyilli, doğuştan gelen doğal yatkınlık" olarak tanımlar.⁶ Yasien Mohamed, fıtratı Aslî* (ilk) günahın aksine Aslî iyilik olarak tanımlar; Aslî günah doktrini, İslam'daki ilahi merhamet ve insan sorumluluğu kavramlarıyla bağdaşmaz. Fıtratın, her birimize Allah tarafından bahşedilen, çevre etkilerine maruz kalınsa da tamamen ortadan kaldırılamayacak bir insani vasıf olduğunu belirtir.

Fıtratımızı gerçekleştirmek, Allah'ın bize biçtiği rolü üstlenmek her insanın hedefi olmalıdır. Aklımız, doğru ile yanlış ayırt etmemize ; özgür irademiz ise hangi yolu izleyeceğimizi seçmemize imkân tanır. Kur'ân, Müslümanları inananlar ve salih amel işleyenler olarak adlandırır. Allah'ın bize bahşettiği bu özellikler yani fıtrat, hür irade ve akıl ; bizim eğitimciler olarak misyonumuzu gerçekleştirmemize ve Allah'ı seven ve adaleti tesis etmek için gayret gösteren erdemli bireyler yetiştirmemize zemin hazırlar.

Çocuğun doğuştan itibaren tertemiz olan fıtratı, açıkça çevrenin etkisine tabi olduğundan, çocuğun hakiki anlamda İslamî bir çevrede yetişmesini sağlamak bizim sorumluluğumuzdur. Eğitimcilerin, eğittikleri çocukların İslamî kişiliğini oluşturmaya katkıda

[*] Aslî (ilk) günah doktrini : Hz. Adem ile Havva'nın Cennet'te yasak ağacın (iyi ve kötüyü bilme ağacı) meyvesini yiyerek günah işlemesi yüzünden tüm insanların doğuştan günahkâr ve kusurlu olduğu Hristiyan inancıdır (Ç.N.)

bulunmaktan ve dünyaya geliş amaçları olan fitratlarını gerçekleştirmek için anlamalarına yardımcı olmaktan daha önemli bir görevi yoktur. Öğretmenler olarak, çocuk ve Allah arasında doğal olarak var olan yakını ilişkiye saygı duyuyor muyuz? Onların Allah'ı sevmek, öğrenmek, olabilecekleri en iyi insan olmak için sahip oldukları doğal eğilimlerini yönlendiriyor ve besliyor muyuz? Çocukluk ve ergenlik dönemlerinde çocuklara seçim yapma, ve bu seçimleri yapmak için akıllarını kullanmayı öğrenme fırsatı verilmelidir. Onları, gelecekte almaları gerekecek hayal bile edemeyeceğimiz zor kararlar için hazırlamak, öğretmenin görevidir. Hür irade, seçim demektir. Nasıl olur da bizler, sadece sıradan birer insan olarak, Allah'ın verdiği hür irade hakkını onların elinden alma yetkisine sahip olabiliriz?

Diğer taraftan Davranışçılık ise; bireyin davranışının, yalnızca davranışına karşılık olarak aldığı ödül veya cezalara bağlı olduğu fikrine dayanır. Davranışçılık, geçen yüzyılın ilk yarısında eğitim alanına hâkim olmuş ve yerini oldukça sağlamlaştırmıştır. Davranışçılıkta yaygın olan fikirler şunlardır: (1) insanlar ve hayvanlar yalnızca sergiledikleri davranışlarda farklılık gösterir; (2) hür irade diye bir şey yoktur (3) insanlar boş levha (*tabula rasa*) ile doğar ve gelişimleri kesin surette maruz kaldıkları uyaranlar tarafından belirlenir.

Müslümanlar olarak, Allah ile özel bir ilişkimiz olduğunu biliyoruz. Diğer yaratılmışlar gibi rolümüzü otomatik olarak yerine getirseydik eğer, amacımız anlamsızlaşır. Bizler Allah'a kulluk etmek ve yeryüzünde O'nun iradesini hâkim kılmak için özel olarak yaratıldık. İnsan, çevresinin pasif ve etkisi olmayan bir kurbanı değil; Allah'ın bir kulu olarak hayatını nasıl yaşayacağını veya kulu olarak yaşayıp yaşamayacağını bile kendisi seçebilen, düşünen, akılcı bir varlıktır.

Popüler düşüncenin yaşam tarzımız üzerindeki etkisini görmezden gelme eğilimlerinin son derece farkında olmalı ve İslamî paradigmaya aykırı olan varsayımlara dayalı uygulamaları sorgulamalıyız. Davranışçılık, rekabetle birlikte kullanıldığında bilhassa zarar verici olabilir. Bir kişinin diğerlerinin kaybetmesi pahasına kazandığı ve diğerinin de bu arada kaybettiği bir olgu olarak rekabeti, sosyal bir değermiş gibi öğretmek; İslam'ın öğrettiği alanın sınırları dışındadır. Bunun yerine, iş birliğini ve birlikte çalışmayı öğrencilere teşvik ediyor olmalıyız. Çocuklardan birlikte

alışmaları ve birbirlerine yardım etmeleri beklendiğinde, topluluk ruhu kendiliğinden gelişir. Toplumun ciddi sorunlarının çoğu; bireysel hakların gereğinden fazla vurgulanmasının ve ön plana çıkarılmasının, toplumun daha zayıf üyelerinin sömürülmesinin, çevrenin yok edilmesinin, saplantılı materyalizmin, rastgele cinsel ilişkilerin, alkolizmin, uyuşturucu kullanımının ve hayattan sadece haz alma odaklı olarak yaşamanın bir sonucudur.

Dokuzuncu Bölüm

Öz Belirleme

Günümüzde çok sayıda psikolog, araştırmalarını motivasyon veya bununla ilişkili bir konu olan "ilgi" üzerine yoğunlaştırmaktadır. Bebekler, insan doğasının temel bir parçası olan yoğun bir öğrenme inisiyatifiyle doğarlar. Öz Belirleme Kuramı*, davranışçıların mevcut olmadığını öne sürerek reddettikleri özellikler olan özgür irade, akıl ve fitrat ile uyumludur.

Bir şey doğası gereği ilginç veya eğlenceli olduğunda, içsel motivasyon (güdülenme) mevcuttur. İçsel motivasyon; öğrenme sevgisini, daha kaliteli öğrenmeyi ve kavrayışı, artan yaratıcılığı ve olumlu davranışları destekler ve ön plana çıkmalarını teşvik eder. Bunun zıttı olan dışsal motivasyon ise, ayırt edilebilir bir sonuç elde edebilmek için, bir şey yapmayı ifade eder. Hepimiz küçük çocuklarda içsel motivasyonu görmüştüzdür ve okul öncesi yıllardan sonra öğrenmeye yönelik tutumun neden köklü bir değişim geçirdiğini sorgulamış olabiliriz. Yeni bir şeyi kavramaktan ya da yapabilmekten gelen heyecan kaybolmuş görünmektedir. Bu motivasyon kaybı kaçınılmaz değildir, ancak insan doğasına özgü Allah'ın bahşettiği diğer nitelikler gibi, içsel motivasyonun da büyüme ve filizlenmeye devam etmesi için beslenmesi gerekir.

İçsel motivasyonun gelişmesini sağlayan üç psikolojik faktör vardır; bunlar (1) özerklik, (2) yeterlilik (3) ilişkili olma, diye sıralanır. Özerk (bağımsız) insanlar davranışlarını, kendileri onaylayarak ve kendi değerleri ve ilgi alanları ile uyumlu bir biçimde deneyimler-

[*] Öz belirleme teorisi, kişilik gelişiminin ve davranışların örgütlenmesinin arkasında yatan içsel süreçlere odaklanan bir motivasyon ve kişilik kuramı olarak Edward Deci ve Richard Ryan tarafından geliştirilmiştir. Öz belirleme teorisi davranış düzenlemesi ile ilgili motivasyonları ve kaynakları açıklayan kapsayıcı bir kuramdır. Bu kurama göre, bireyin sosyal etkileşim sürecinde karşılaştığı tutum ve davranışları değerlendirip benimsemesi, güdülenme (motivasyon) mekanizmaları aracılığıyla gerçekleşmektedir. (Ç.N.)

ler. Bu deneyimleme; daha yaratıcı öğrenme, daha düşük stres, artan enerji ve canlılık ve olumlu yönde artan sosyalleşme ile sonuçlanır. Bu tür kişisel onaylar, aile değerlerine ve dinî değerlere uyma arzusundan kaynaklanabilir ve gerçekten de çoğu zaman sebebi budur. Bireycilik ve bağımsızlık, özerklikle eş tutulamaz. Araştırmalar, özerkliğin ilişkilerin gücünü artırdığını göstermektedir.

Özerklik ; emirler, tehditler, son teslim tarihleri, rekabet, şarta bağlı ödüller, okuldaki başarı notları, sertifikalar ve hatta övgü şeklinde kendini gösteren kontrol ve hissedilen kontrol tarafından zayıflatılır, ve böylece amaçlılık olgusunun dış etkenlere daha fazla bağımlı hale gelmesine neden olur.

İçsel motivasyon, yeterlilik veya yeterlilik algısı ile güçlendirilir. Öğretmenler, çocuğun yeterlilik duygusunu azaltan karşılaştırma ve rekabetten kaçınmalıdır. Sıradan bir çocuk, gözle görünür bir sıradanlığa veya başarısızlığa, pes etmeden önce ne kadar dayanabilir?

İlişkili olma, yani bir şeye karşı olan aidiyet (bağlanma) duygusu; temel bir insan ihtiyacıdır ve içsel motivasyon için esastır. Çocuklar, kendilerini bağlı ve ilişkili olarak hissetmek istedikleri kişilere bağlılık hissetmelidir; bu İslamî okulların korumaya çalıştığı önemli bir kavramdır. İlişkili olmak faktörü; ancak bir sınıf öğretmeni çocukların bir topluluk hissi ve kabul duygusu hissetme ihtiyacının farkındaysa, o zaman bu öğretmen tarafından kolayca uygulanır. Öğretmenlerin tüm öğrencilerin katılımını teşvik ettiği, rekabet karşıtı olan, iş birliğine ve bireysel uzmanlaşmaya odaklanan sınıflar, büyük olasılıkla güçlü bir topluluk duygusu sergilemektedir. Öğretmenler; samimi, destekleyici, yardımsever ancak yüksek beklentilere sahip olarak algılandığında, bir topluluk hissi hâkim olacaktır.

Doğuştan geldiği düşünülen öğrenme kapasitelerine göre çocukların sınıflandırılması olan yetenek gruplamasının, içsel motivasyona zarar verdiği kesin olarak gösterilmiştir. İster sınıf içinde, ister okul içinde yapılsın; yapılan bu gruplamanın doğurduğu sonuç budur. Çocukların bu şekilde sınıflandırılması, geçerli bir zihinsel yetenek hiyerarşisini ortaya koymaz; aksine, azınlık ve alt sınıf grubuna dahil olan, daha az eğitilmiş ailelerden gelen çocuklar ile varlıklı ailelerin daha yüksek eğitilmiş olan çocukla-

rı arasındaki dezavantajları arttırır. Bu şekilde hareket edilirse ; daha düşük seviyede olan çocuklarda herhangi bir gelişim görülmediği, aksine seviyelerinin giderek daha da gerilediğini ve bunun sonucunda da hayatlarında genellikle okul dışında çok az şeye sahip olan çocukların, okul deneyimlerinden de en az düzeyde yararlanmalarına neden olduğu kesin olarak gösterilmiştir.

Onuncu Bölüm İslamî Sivil Katılım

Doğrusu Biz, sorumluluğu (emaneti) göklere, yere, dağlara sunmuşuzdur da onlar bunu yüklenmekten çekinmişler ve ondan korkup titremişlerdir; onu insan yükledi. Doğrusu o çok zalim ve çok cahildir. (kabulüne rağmen emanete hıyanet etmektedir) (Kur'an, Ahzâb Suresi 72. Ayet)

Yeryüzünde bizim rolümüz, Tanrı'nın iradesini yerine getirmektir. Bu bizler için, ne kadar muhteşem bir onurdur ve aynı zamanda ne kadar büyük bir sorumluluktur! Yaratılışın zenginlikleri özelliğe biz insanlara lütfedilmiştir, ancak bu lütuflarla birlikte ciddi yükümlülükler de gelmektedir. Bizler bu nimetleri korumak ve yönetmekle yükümlü olduğumuz kadar; bu nimetlerin, şimdi ve gelecekte, tüm yaratılmış olan şeylerin iyiliği için kullanılmasını ve adaletin yeryüzünde hüküm sürmesini temin etmek için elimizden geleni yapmakla yükümlüyüz. İçten gelen inanca sahip olmak yeterli değildir. Aynı zamanda harekete de geçmeliyiz. Öğrencilerimize aktarabileceğimiz hiçbir şey, bundan daha önemli değildir.

Ey iman edenler! Kendinizin veya anne babanızın ve akrabanızın aleyhine bile olsa adaleti ayakta tutun, Allah için şahitlik eden kimseler olun. (İnsanlar) zengin olsunlar, yoksul olsunlar Allah onlara sizden daha yakındır. Öyleyse siz hislerinize uyup adaletten ayrılmayın. Eğer adaletten sapar veya üzerinize düşeni yapmaktan geri durursanız bilin ki Allah yaptığınız her şeyden haberdardır. (Kur'an Nisâ Suresi 135. Ayet)

Ya adaleti sağlamayı başaramazsak? Kur'ân'a göre bizden istenen adaleti sağlamak değil, her zaman adaleti aramaktır. İnsanlık alemindeki her bir kişi, ya da en azından çoğunluğumuz bu kutsal görevi üstlenmiş olsaydı; şu anda sefalet, savaş ve istismarın perişan ettiği bir dünyada yaşıyor olmazdık. Çocuklarımız etraflarındaki adaletsizliğin farkında olmaları konusunda uyarmalıyız; ve onlara dünyalarını, burada ve şu an, aktif olarak iyileştirmeye

başlayabilecekleri fikrini aşılmalıyız. Sınıf arkadaşlarından birisi ile alay mı ediliyor, yoksa zorbalığa mı maruz bırakılıyor? Medyadaki haberler, masum bir kişinin haksızlığa uğradığı konusunda bizleri bilgilendiriyor mu? Her bir çocuk, bir arkadaşı veya tanıdığı kişi yardıma ihtiyacı olduğu anda, onların yanında olmaya istekli mi? Çocuklar, ne yapacaklarını ve ne yapmaları gerektiğini sorgulamalıdır. Adaletsizliği elleriyle değiştirirler miydi? Adaletsizliğe karşı açıkça seslerini yükseltirler miydi? Yoksa adaletsizliği kalplerinde mi kınarlardı? Halen daha devam eden acımasızlıklara karşı koymak için şimdi ne yapıyorlar? Kur'ân'da ve Peygamberimizin hadislerinde defalarca tekrarlanan mesajı; yani amelsiz imanın yeterli olmadığını ve salih amel olmadan ibadet etmenin fazla bir şey ifade etmediğini, yetiştirdiğimiz çocuklarımızı altına çizerek öğretilim. Salih amel olmadan yapılan ibadetin anlamı azdır. Çoğu zaman, dünyayı daha iyi hale getirebilecek ve değiştirebilecek olan; birçok kişiler tarafından yapılan, küçük başlayıp ama zamanla giderek büyüyen adaletli eylemlerdir.

Çoğu zaman, adaletsizliğin sadece bireylerle ilgili bir şey olduğunu ve sadece bireylere uygulandığını düşünürüz. Ancak genellikle adaletsizlik, tüm bir insan grubuna veya belirli bir kategoriye ait olan bir bireye dayatılır ve uygulanır. İstismar düzenli olarak; aşiretsel, etnik, dinsel veya ırksal kökene dayalı olarak, yani tek tip olarak algılanan kavramların dışında olan herhangi bir unsurun kurbanlarına uygulanır. Çocuklarımızın klişelere veya önyargılara dayalı olumsuz duygular barındırmamalarını sağlamak için, kendi kalplerinde ve vicdanlarında bu duyguların olmadığından emin olmalarının teşvik edilmesi gerekir.

Allah tarafından yaratılmış fiziksel şeyleri koruma sorumluluğu ve gücü, yalnızca insanlığa verilmiştir. Allah Kur'ân'da, yeryüzünü sadece insanlık için değil; tüm canlılar için onların önlerine serdiğini buyurur. Bu nedenle, bizler koruyucu rolünü üstlenerek; yalnızca tüm insanların ve gelecek nesillerimizin yaşamlarını iyileştirmek için değil, aynı zamanda bu dünyayı paylaştığımız diğer canlıların iyiliği için de tüm yaratılmış olan şeyleri korumalıyız.

Bu alem ve yaratılış, yalnızca fiziksel ihtiyaçlarımızı karşılamakla kalmaz; aynı zamanda ruhlarımızı da besler. Doğaya bakıp, onu tefekkür ederek, Allah'ın hikmeti ve kudreti hakkındaki kavrayışımızı arttırırız. Yaratılan her bir varlığın sahip olduğu fevkaladeliği, bu varlıklar arasındaki muazzam ilişkiler ağını ve ya-

ratılmalarına dair amaçlarını çocuklarımızın anlaması ve takdir etmesi istikametinde onları yönlendirelim.Yaratılıştaki her şeyin bir amacı vardır ve yaratılıştaki her şey, Allah'ın kendisine biçtiği rolü yerine getirmesi sebebiyle Müslüman'dır.

Zenginlik ve mal mülk biriktirmenin hayatın gerekliliği olduğunu savunan modern düşünce, devamlı surette sosyalleşmeye dair bir reklam bombardımanına maruz kalan çocuklarımızı etkilemektedir. Gittikçe daha fazla "şey" elde etme amacının; kaynakların tükenmesine, çevrenin tahrip olmasına ve daha az şanslı olanların sürekli yoksullaşmasına neden olduğunu çocukların anlamalarına yardımcı olabilir miyiz? Bunlar engellemeye çalışmamız gereken durumlardır, daha da kötüleştirmemiz gereken şeyler değil! Küçük çocukların neden burada olduklarını anlamalarına yardımcı olmak, bir çocuğun hayatta manevi başarı elde etme yolunda planlamaya ve çalışmaya kendisinin başlayabileceğini kavrayabilmesi yolunda, olumlu ve güçlü bir sonuçtur.

Müslümanlar, Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'in bizlere gösterdiği en örnek davranışlarla ve bizlere rol modeli olması ile nimetlendirilmişlerdir. Eğitimciler olarak, onun bilhassa çocuklara yönelik davranış örneklerinden ve çocuklarla ilgileniş biçiminden faydalanabiliriz. Peygamberimiz asla bir çocuğa vurmadı veya kesinlikle onlarla sert bir biçimde konuşmadı. O sabırlı, sevgi dolu ve saygılıydı.

Rol model eğitimi, bilginin iletilmesinden çok ; uygun yaşam tarzını, davranışları ve dünya görüşünü aşlamak için, kişinin doğuştan yapısında olan bağlanma arayışını temel almaktadır. Standart olmayan, formaliteye dayanmayan ve deneysel olarak adlandırılan eğitim; öğrenci ve öğretmen arasında daha az resmi bir ilişki gerektirir. İş birliğine dayalı öğrenmenin vurgulandığı proje odaklı sınıflar, doğal olarak, rol model eğitimi gerektiren daha az resmi olan ilişkilerle gerçekleştirilebilir. Bunlar; saha gezileri, kamplar, yemek pişirme veya bahçe işleri gibi pratik yaşam deneyimleri ve sınıf öğretmenin ders dışı etkinliklere katılımı yoluyla sağlanabilir.

Çocuğun fıtratı olarak gelişen İslamî kişilik, gerçek hayatta vücut bulur ve bir kimlik oluşumunu da gerçekleştirir. Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'da yaşayan Müslümanlar, tek bir kültüre sahip yekpare bir toplum olmaktan uzaktırlar. Bu,

Müslümanların kendilerini güvende hissettikleri kültürel alanlarına çekilmelerine neden olabilir ve çoğu zaman da bu böyle olmaktadır. Yine de bu çok kültürlülük ortamı, diğer insanlardan faydalanmak ve onlardan öğrenmek için inanılmaz bir fırsat sunmaktadır. Böyle bir ortamda, bu dine olan takdirimizi artıracak çeşitli İslamî uygulamaları ve bakış açılarını bilinçli olarak değerlendirme fırsatına sahip oluruz.

Çocuklarımızın, öncelikle büyüdüğü ülkeler ile kendilerini özdeşleştiren Müslümanlar olacakları gerçeğini, benimsemek zorunda kalacağız. Kültür, kaçınılmaz olarak ve zahmetsizce çevreden (yani aileden ve yakın arkadaşlardan olduğu kadar tanıdıklardan, çalışma arkadaşlarından, komşulardan ve medyadan) ve giderek artan bir şekilde sosyal medyadan doğrudan alınır. Öğrencilerimizi gelecekte karşılaşılabilecekleri her duruma hazırlamak, biz öğretmenlerin görevidir. Bu görevi, Kur'ân'ın en temel unsurları ve Peygamber'in örnek davranışları hakkında eleştirel düşünceleri için onlara araçlar vererek ve bu araçların öngörülemez zorluklara karşı uygulanmasının nasıl olacağı hakkında düşüncelerini sağlayarak başarırız.

Kuşkusuz, çocuğun çevresindeki hiçbir ortam, ev ortamından daha önemli değildir. Aile her şeyden önemlidir. Duygusal anlamda güvenli, aile fertlerinin birbirlerine karşı sevgi dolu olduğu bir evde ve Allah sevgisi ile yetiştirilen çocukların, salih kullar olmaları muhtemeldir. Eğitimciler olarak, çocuğa en yakın olan kişilerin oluşturduğu olumsuz örneklerin üstesinden gelmenin ne kadar zor olduğunu; ve bunun tam tersine, iyi bir ev ortamında sunulan örneklerin üzerine inşa etmenin ise neredeyse zahmetsiz olduğunu biliyoruz.

Kaliteli bir eğitimin ne anlama geldiği konusunda, kendi kendilerine araştırma yapma motivasyonuna sahip olmayan ebeveynler olmadan ilerleyemeyiz. Batı'da yetişen Müslüman çocukların ebeveynlerinin çoğu, çocuklarının aktif ve dinini yaşayan Müslümanlar olarak yetişkinliğe ulaşacağına inanmaktadırlar. Çocuklarını İslamî bir okula yerleştirme yolunda önemli bir adım atan ebeveynlerin çoğu, okul dışındaki çevreyi ise gözden kaçırmaktadırlar. Televizyon, sosyal medya ve video oyunları çocuklarımızı popüler kültürün en kötü yönlerine maruz bırakabilir. Bunların cazibesi çok güçlüdür ve çocukların bunlara katılımını kısıtlamak imkânsız değilse de, son derece zordur.

Ebeveynler, kendi çocuklarının yaşadıkları şeylerden habersiz olduklarında durum daha da kötüleşir. Ergenler genellikle ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin “gerçek” dünyadan habersiz olduğunu düşünür. Çocuklarımız, bizim korkularımızın gerçek olduğunu anlamak zorundadır. Büyüklerin yani ebeveynlerin, küçüklere yani çocuklara uyguladığı kontrolden ziyade, açık bir iletişim kurulmasına ihtiyaç vardır. Bunu sağlamak, endişelerimizin onların manevi esenliği için olduğunu; ve hem ebeveynlerinin, hem de öğretmenlerinin onların sorularını ve belirsizliklerini tartışmaya hazır olduklarını anlamalarına ve takdir etmelerine yardımcı olur.

Yaratılış amacımızı gerçekleştirmek, bizi sorumluluğa ve bilgiye mecbur kılmaktadır. Açıkça düşünme ve sorumlu olma becerisi, her zaman ve daima Allah’ın farkında olmaktan gelir. Eğitimimiz her zaman, tüm faaliyetleri Allah’ın insanlıktan beklentileri ışığında anlama gibi kapsayıcı bir amaca sahip olmalıdır.

Onbirinci Bölüm

İleriye Gitmek

Bu bölüm temel olarak İslamî okullarımız için var olan zorlukları ve umutları özetlemektedir. Devlet okullarının çok büyük sorunları vardır; reform için gösterilen cesurca gayretlere rağmen kaydedilen ilerleme yavaştır. Ne yazık ki, bir reform gerçekleştikten sonra etkisini yitirmeye ve nihayetinde ortadan kaybolmaya meyillidir. Bu durum ise İslamî okulları etkilemek zorunda değildir. Biz ve diğer özel okullar, birçok bağımsız okul tarafından gururla üstlenilen bir rol olan etkili ve en gelişmiş eğitimi sağlama konusunda daha fazla özgürlüğe sahibiz. Bununla birlikte, çoğu zaman İslamî okullar, vasat devlet okullarının arkasında mütevazî ve kimi zamanda silik bir şekilde sıralanır.

Gelecek nesilleri dünyayı olumlu yönde değiştirecek ve dünyaya katkıda bulunacak aktif Müslümanlar olarak hazırlamak istiyorsak, okullarımızı İslam ruhuyla yenilemenin gerekliliğini bu kitaptaki sayfalarda bir kez daha vurgulamalıyız. Ana akımın dışında olduğumuz için neyi, nasıl öğreteceğimiz konusunda hatırı sayılır bir yetkiye sahibiz. Ancak bu yetkiye sahip çıkılmalı, değer verilmesi ve destek sağlanmalıdır. Müslümanlar olarak, başkalarının örnek alacağı en iyi rol model olmak bizim kutsal görevimiz değil midir? Allah bizlere kendi amacımızı sorgulamaya teşvik eden bir akıl bahşetmiş, bir kılavuz vermiştir. Hür irade ve önümüzdeki seçenekler arasından seçim yapma hakkını bizlere tanımıştır. Bahşedilen bu hediyeler, beraberinde sorumluluk da getirir.

İslamî okullarımızın kökenleri, genellikle, Allah'ı ortadan kaldıran ve hatta İslam'a ve Müslümanlara karşı düşmanlıkla karşılaşabilecekleri bir kültürel bağlamda çocuklarının Müslüman olarak büyümeyebileceklerine dair ebeveynlerin hakiki korkularına dayanır. Çoğu zaman bir okul açıldığında, kurucular sadece İslamî bir okul olmasına karar verirler, ancak çoğu zaman bunun ne anlama geldiği hakkında fazla düşünmezler.

Seattle İslam Okulu'nda geçirdiğim on yıllar boyunca, bu kitapta ana hatlarıyla ortaya koyduğum İslamî olma kriterlerini karşılayan bir okul inşa etmek için mücadele ettim. İslamî okul kriterlerinden kastım, burada çok az değindiğim konular olan yalnızca Kur'ân'ın ve Arapça'nın öğretilmesi, çocuklara cemaatle namaz kıldırılması ve İslam'ın temellerinin öğretilmesi değil; eğitimimizin, öğrencilerimizi dinlerini hakiki anlamda yaşamaları için hazırlayacak temel ilkeler üzerine modellendirilmesidir. İşte bu da, elde edilmesi kolay bir şey değildir.

Ebeveynler, genellikle alışılmadık buldukları bir İslamî okula güvenmeyi zor bulmaktadırlar. Ülkenin pek çok yerindeki anne babaların çoğu, değişime direnen ve "geçmişte büyüdükleri evlerinde" deneyimledikleri eğitimin tarihini hiçbir zaman gerçekten sorgulamayan Müslüman göçmenlerdi. Bu aileler kabaca iki gruba ayrılabilir. İlk grup, bu ülkeye kendi çalışmaları için gelen, eğitimin birincil amacının çocuklarını gelecekte finansal başarı elde etmeleri için hazırlamak olduğunu düşünen ve özellikle standart testlerde yüksek puanlara değer veren ancak bu eğitimin İslamî bir çevrede verilmesini isteyen ebeveynlerden oluşur.

Daha küçük kasabalardan gelen ikinci göçmen grubu ise genellikle geçmişte yaşadıkları çevrelerindeki benzer, Kur'ân ezberini vurgulayan bir okul arıyorlar. Her iki grupta da "seküler" olan bileşenler, genellikle İslamî bir perspektif kullanılarak analiz etme çabası olmadan öğretilir. İlk göçmen grubunda, İslam sonradan eklenen bir unsur olma eğilimindedir. İkinci grup ise alıştıkları geleneksel İslam anlayışından çok uzak görünen her şeyden korktukları için, seküler olarak adlandırılan konuları sonradan eklenen bir unsur olarak görürler.

Tarihimizin bu aşamasında, İslamî eğitimin ne olması gerektiğini hiçbir zaman derinlemesine düşünmemiş olan Batı'da yaşayan çoğu Müslümanın ilgisini çekemeyebiliriz. Yine de yerleşik eğitim kavramlarına eleştirel bir gözle bakmaya istekli, özellikle bu toplumda yetişmiş Müslümanlar da bulunmaktadır. Çeşitli nedenlerden dolayı, okullarımızı her yerde İslam'ın gerçek ruhuyla yenilemek için en iyi konumda olanlar Batı dünyasındaki düşünceli ebeveynler ve eğitimcilerdir. İslamî okullarımız diğer okullara nispeten daha gençtir ve yeni kurulmuş sayılırlar ve halk pedagojisine veya bugünün okullarında köklenmiş olan "eğitim gramerinin" daha az içindedirler. İkinci olarak, Batı'da yetişenlerin;

Müslüman ülkelere yönelik uygulanan yeni sömürgecilik hareketi altında yaşayanların genellikle muzdarip olduğu aşağılık duygusunun yükü altında kalması, daha az olasılık dahilindedir. Ayrıca, statükonun zekice ve yaratıcı bir şekilde sorgulandığı egemen kültür ve gayrimüslim entelektüellerin günümüzde genellikle İslamî olduğu görülen fikirlerinin kabul edilmesi, kendi ferasetimizi de destekleyici rol oynamaktadır.

Neyse ki son dönem Batı epistemolojisi, bu sayfalarda İslamî olduğu kabul edilen bazı önemli kavramların bugün Batı düşüncesiyle geçmişte olduğundan daha uyumlu hale gelmesini sağladı. İnsan ırkının üyelerinin, doğaları gereği eşit ve temelde benzer ve ortak bir ataya sahip oldukları eğitilmiş, makul bireyler tarafından artık yaygın olarak kabul edilmektedir. İndirgemecilikten, davranışçılıktan ve çocuğun aklının sadece boş bir levha olduğu fikrinden uzaklaşmıştır.

Harvard Eğitim Fakültesi'nden gayrimüslim bir çift, tanık oldukları İslamofobi ile mücadelede aktif bir rol almak için 11 Eylül olayından kısa bir süre sonra kapımıza geldi. Onların yıllar süren rehberliği, Seattle İslamî Okulu'na katkı sağladı ve "İslamî" eğitim anlayışımızın Harvard'da öğretilen en ileri pedagoji ile aynı noktada nasıl buluştuğunun takdir edilmesine yol açtı.

Bir arkadaşım uzun yıllar İslamî bir okulun sahibiydi, okulun yönetim kurulu ve yerel cami ile birbiri ardına cesaret kırıcı deneyimler yaşadı. Sonu gelmez kavgaları vermekten yorgun düştüğü için okulu bırakıp yoluna devam etmeye karar verdi. Montessori öğretmeni olmak için eğitim aldı ve en sonunda bizzat kendisinin kontrol ettiği çok başarılı olan yeni bir okul açtı.

Bir okul ancak veliler daha derindeki misyonu anladığı, kabul ettiği ve o misyona bağlı olduğu zaman gelişebilir. Kurucular ne inşa etmek istediklerinin net bir şekilde bilincinde olurlarsa ve bunu Allah'a iman ederek, İslamî ilkelere teslim olarak ve geleceğin Müslümanlarını hazırlamaya kendilerini adayarak yaparlarsa, başarısız olmaları mümkün değildir.

Ek A

MONTESSORI: İSLAMİ OKULLAR İÇİN BİR MODEL

Maria Montessori*, çocukların nasıl öğrendiğine ilişkin mevcut araştırmalarda da ayrıca doğrulanan birçok bilimsel çalışmalar ortaya koymuştur. Bu çalışmalarda; çocukların kendi kendilerini düzeltmelerini sağlaması, çocukların tüm duyularını öğrenmenin bir parçası haline getiren öğretim materyallerini zekice tasarlanması, farklı yaş gruplarındaki çocukları birbirleri ile karıştırması ve kaynaştırması, çocuklara uygun ölçülerdeki mobilyaları kullanmakta ısrar etmesi, yaparak öğrenmeyi savunması ve içsel motivasyonun önemini ortaya koyması, onun dehasının bir kanıtıdır. Bu uygulamalar bugün birçok eğitimci tarafından, özellikle de en küçük yaş gruplarındaki çocukları eğitenler tarafından, genel olarak kabul görmektedir. Bununla birlikte, Montessori'nin metodolojisi, pek çok Müslüman eğitimcinin onun pedagojisini benimsemesine neden olan daha derinlikli manevi ve felsefi temelini yalnızca görünen bir yansımasıdır.

Maria Montessori, İslam'la ortak olarak birkaç ilkeyi benimsemektedir; bunlar şu şekilde sıralanabilir: İslam'daki fıtrat kavramına karşılık gelen onun insan doğası anlayışı. Yaratılışın, bilgi-

[*] Maria Montessori : (31 Ağustos 1870 - 6 Mayıs 1952), İtalyan bilim insanı ve eğitimci. Bir eğitim emekçisi olarak, dünyanın birçok ülkesinde konferanslar, eğitimler vermiş, kitaplar yazmış, yeni okullar ve öğretmen eğitim merkezleri açmış, bir yandan da çocukları gözlemleyerek kendi eğitimine devam etmiştir. Bir dünya vatandaşı olarak yaşamıştır. Dünya genelindeki çabalarının ürünü olarak pedagoji, dünyanın birçok ülkesinde uygulanmaktadır. Birçok öğretim kurumu Montessori'nin pedagoji ilkelerinden ilham almıştır. Çocukların bağımsız olmasına büyük önem veren Montessori metodu, çocukların doğası gereği öğrenmeye istekli; ayrıca yeterince destekleyici ve iyi hazırlanmış bir öğrenme ortamı sağlandığında kendi kendine öğrenmeye başlama becerisine sahip olduklarını öngörür. Maria Montessori teorilerini 1900'lerin başında öğrencileriyle bilimsel deneyler yaparak geliştirmiştir. Bu yöntem o zamandan beri dünyanın birçok yerinde, hem devlet okullarında hem de özel okullarda kullanılmaktadır. (Ç.N.)

nin ve insanlığın birliğine olan bağlılığı. İnsanlığın rolüne yaptığı vurgu ve barış eğitimine bağlılık.

Seattle İslamî Okulu, Montessori eğitiminin üç farklı dinî okulda tercih edilmesini konu alan yayınlanmış bir makalede yer aldı. Bu okullar içinde kendi İslamî okulumuz, bir Katolik okulu ve bir de Yahudi okulu bulunmaktaydı. Montessori'nin mistik dünya görüşü, maksatlı bir Yaratıcıya olan müşterek inancın ve insanlığın O'nun yeryüzündeki temsilcisi olduğu inancının merkezinde yer alır.

Montessori, tıp mesleğinden istifa etmeye ve hayatını çocukların eğitimine adamaya karar verdi. Doğmuş ve doğmamış tüm dünya çocuklarına bağlılığını duyurdu. Bıraktığı etki, küresel çaptaydı. Eğitimin birincil rolünün, Allah'ın iradesini gerçekleştirmek için barışçıl işbirliğini teşvik etmek ve önyargılardan kurtulmak olduğuna olan inancını vurgulamak adına kültür ya da sınıf ayrımı yapmadı ve fikirleri tüm dünyaya yayıldı.

Nihai hedefi barıştı ve üç kez Nobel Barış Ödülü'ne aday gösterildi. Barışın, yetişkinlerin ön yargılarından uzak olan çocuklarla beraber başlaması gerektiğine inanıyordu.

İnsanın kendini tanıması ile sonuçlanan seçme özgürlüğü, her bireyin hayattaki kendi vazifesini öğrenmesine imkan tanıyan yaratıcılığının ve öz saygısının gelişmesini sağlayacaktır. Bu hakiki öz saygı doğal olarak, kendi akranları arasında işbirliğine dayalı ve rekabetçi olmayan bir ilişki anlayışına yol açacak, nihayetinde de tüm insanlığı kapsayacak şekilde dışı doğru genişleyecek ve yaratılışın bir bütün ve birbirine bağlı olduğu fikri takdir görecektir. Bir Montessori sınıfında barış eğitimi vurgulanır, işbirliği teşvik edilir ve rekabet caydırılır. Farklılıkları barışçıl ve doğal bir şekilde çözmeleri için çocuklara alan ve zaman tanınır.

Nitekim çok sayıda Müslüman eğitimci, Montessori'nin birçok temel İslamî ilkeyi kucaklayan bütün bir sistem geliştirmeye çok yaklaştığına inanmaktadırlar. Montessori; eğitimler, özel materyaller ve ilkelerini takip eden eğitimcilerden kendisine geri dönüşüm olarak gelen bir asırlık düşünce ve deneyimle çalışmalarını tamamlamasının ilave avantajlarına da ayrıca sahipti.

Notlar

1. Raymond E. Callahan, *Education and the Cult of Efficiency: A Study of the Social Forces That Have Shaped the Administration of the Public Schools* (Chicago: University of Chicago Press, 1962), p. 62.
2. John Taylor Gatto, *The Underground History of American Education: A Schoolteacher's Intimate Investigation into the Prison of Modern Schooling*, revised edn. (New York: Oxford Village Press, 2006), p.187.
3. Ibid., p. 187.
4. Marion Brady, *What's Worth Learning?* (Information Age Publishing, 2010).
5. Jay McTighe and Grant Wiggins, *Essential Questions: Opening Doors to Student Understanding* (Alexandria, VA: Association for Supervision & Curriculum Development, 2013).
6. Yasien Mohamed, *Fitra: The Islamic Concept of Human Nature* (London: Ta-Ha, 1996).

Yazar Hakkında

Yazar Ann El-Moslimany, botanik alanında doktora derecesine sahiptir. İslamî kitapların ve bilimsel araştırma makalelerinin yazarı, emekli bir eğitimci ve kırk yılı aşkın bir süredir Kurucu Direktörlüğünü üstlendiği ABD'deki Seattle İslamî Okulu'nun kurucusudur.

IIIT Özet Kitaplar Serisi

IIIT Özet Kitaplar Serisi, okuyucuya orijinal eserin içeriğine ilişkin ana fikri sunmak için tasarlanmış, Enstitü'nün temel yayınlarının kısaltılmış nüshalarından oluşan önemli bir seridir. Kısa, okunması kolay ve zamandan tasarruf sağlayan bir formatta hazırlanan rehber niteliğindeki bu özet metinler; asıl yayının dikkat ve özenle hazırlanmış genel bir çerçevesini sunmakta ve okurları asıl yayını daha yakından keşfetmeye teşvik etmesi umulmaktadır.

Ann El-Moslimany, eğitimi; *Tevhîd*'in temel ilkelerinden (Allah'ın, insanlığın, bilginin birliği), fıtratattan (insan doğası kavramı) ve Allah'ın yeryüzündeki halifeleri olarak insanların rolünden (sorumluluk ve koruyuculuk) yola çıkarak ele alır.

Mevcut eğitim sistemi yüz yıl öncesine veya hatta daha da eskiye dayanmaktadır ve "sanki bir açma kapama düğmesine basar gibi yapıp, yeniden sıfırdan başlatılmaya" umudunu kesmiş bir şekilde ihtiyacı vardır. Sanayileşmiş toplumu geliştirirken, eğitim sisteminin kendisi ise bir fabrika haline dönüştü. Üretilen nihai ürün ise, sadece yuttukları gerçekleri geri veren ve büyük bir sanayi kompleksi olan makinenin dişlileri haline gelen öğrencilere dönüştü. Bunun bıraktığı miras, bireylerin mevcut ve gelecekteki ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılayacak şekilde öğrencileri geliştiremeyen ruhsuz bir "işlevsel" eğitim sistemidir. Bu başarısızlık, kaçınılmaz olarak toplumu ve genel olarak insanlığı etkiler. Toplum, uzun zaman önce sanayi devriminin ötesine geçerek insan bilgilerinin toplamının internet aracılığıyla ücretsiz olarak erişilebilir olduğu bir küresel bağlantılılık çağına girdi. Bu çağ, insanların genellikle daha farklı çeşitli konularda ve daha fazla bilgi sahibi olduğu bir çağdır.

Bir çocuğun öğrendiği her şeylerin toplamına ve tamamına manevi bir anlam verecek etkili bir bütüncül eğitim felsefesi gereklidir. Bu eğitim felsefesi çocukları; manevi farkındalık, ahlak ve değerler, sosyal sorumluluk sahibi olma ve hesap verebilir olma becerisi, öz disiplin ve öz kararlılık, özgüven, kendini kişisel olarak güçlendirme, düşünceli olma ve şükran duyma duygularını içerecek azim ve güçlü istek ile donatmalıdır.

